

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ. Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ
ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ (Α.Σ.Ο) ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΟΥ
Α.Σ.Ο ΣΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ (ΣΚΟΣ-
ΑΣΕ)

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2017

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ. Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ
ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ (Α.Σ.Ο) ΚΑΙ Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΟΥ
Α.Σ.Ο ΣΕ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ (ΣΚΟΣ-
ΑΣΕ)

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ

totatotaki@hotmail.com

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2017

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων / Μεσολογγίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στην ιστορία της νεότερης Ελλάδας ένα από τα πιο δραματικά επεισόδια είναι η ανακοίνωση του τότε πρωθυπουργού Χαρίλαου Τρικούπη στη Γενική Συνέλευση το Νοέμβριο του 1893 αναφορικά με τη χρεωκοπία του ελληνικού κράτους: «Κύριοι, δυστυχώς χρεοκοπήσαμε». Σε γενικές γραμμές ο λόγος αυτής της χρεωκοπίας ήταν η πτώση στο εμπόριο σταφίδας.

Το εμπόριο της σταφίδας υπέστη διάφορες διακυμάνσεις, οι οποίες οδήγησαν σε αυτήν την εθνική κρίση, και κατά συνέπεια στην καθυστέρηση της πληρωμής των εξωτερικών χρεών της Ελλάδας. Είναι ενδιαφέρουσα η ιστορία της ανάπτυξης του εμπορίου σταφίδας καθώς και η σχέση της με την οικονομική ιστορία του ελληνικού κράτους τον 19ο αιώνα.

Η ιστορία της ανάπτυξης του εμπορίου σταφίδας σχετίζεται και με την ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας στην Ελλάδα, το διεθνές εμπόριο της Ελλάδας και τις επιχορηγήσεις που έλαβε η Ελλάδα είτε μέσω του τραπεζικού συστήματος είτε με άλλους τρόπους, συμπεριλαμβανομένου του δανεισμού χρημάτων (Μούλιας, 2006).

Το εμπόριο της σταφίδας οδήγησε στην ευημερία της δεκαετίας του 1880 αλλά και στην κρίση, η οποία ακολούθησε αυτήν την περίοδο. Η διαδικασία παραγωγής, ξήρανσης, διαλογής, εμπορίου και εξαγωγής της σταφίδας καθόριζε τη ζωή των περιοχών καλλιέργειας της σταφίδας, σε βαθμό που η οικονομική και κοινωνική ζωή των πόλεων ακολουθούσε τους ρυθμούς του εμπορίου σταφίδας¹.

¹Για παράδειγμα, τα δικαστήρια έκλειναν από τον Ιούλιο μέχρι τον Σεπτέμβριο ενώ δεν τελούνταν γάμοι το Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το θέμα που πραγματεύεται η παρούσα πτυχιακή εργασία είναι «Η ιστορία της σταφίδας. Η ίδρυση του Αυτονόμου Σταφιδικού Οργανισμού (Α.Σ.Ο) και η μετάβαση του Α.Σ.Ο σε Συνεταιριστική Κορινθιακή Σταφίδα (ΣΚΟΣ-ΑΣΕ)», και αναλύεται ως εξής:

Αρχικά στην «Εισαγωγή», δίνονται γενικά στοιχεία για το θέμα.

Στο 1^ο κεφάλαιο η: «Ελληνική σταφίδα», καταγράφεται η ιστορική αναδρομή, η διατροφική αξία της σταφίδας (θρεπτικά συστατικά σταφίδων, οφέλη των σταφίδων για την υγεία, επιλογή, συντήρηση, χρήση των σταφίδων) και τέλος η βιβλιογραφική επισκόπηση του θέματος.

Στο 2^ο κεφάλαιο οι: «Αγροτικοί συνεταιρισμοί», παρουσιάζεται η αγροτική πολιτική, η αγροτική οικονομία και οι αγροτικοί συνεταιρισμοί του ελληνικού χώρου, το Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών (νομοθεσία αγροτικών συνεταιρισμών, αναγκαστικοί συνεταιρισμοί, αγροτικές συνδικαλιστικές οργανώσεις, ομάδες παραγωγών (Ο.Π.), διεπαγγελματικές οργανώσεις (Δ.Ο.)), ο Ευρωπαϊκός Συνεταιρισμός, και τέλος η Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας.

Το θέμα του 3^{ου} κεφαλαίου είναι: «Η καλλιέργεια της σταφίδας και συνεταιριστικοί σχηματισμοί», όπου παρατίθενται η καλλιέργεια της σταφίδας και συνεταιριστικοί σχηματισμοί, η δημιουργία του αυτονόμου σταφιδικού οργανισμού (Α.Σ.Ο.), οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 1929-1932 στις εξαγωγές της σταφίδας, η οργάνωση των σταφιδοπαραγωγών και των εργαζομένων τη δεκαετία του 1930, η σταφιδική εξέγερση του 1935, και τέλος η πολιτική του καθεστώτος της 4^{ης} Αύγουστου σχετικά με την καλλιέργεια της σταφίδας.

Στο 4^ο κεφάλαιο η: «Δημιουργία της Συνεταιριστικής Κορινθιακής Σταφίδας (ΣΚΟΣ-ΑΣΕ)», παραθέτονται το προφίλ της εταιρίας Σ.ΚΟ.Σ. (στόχοι της εταιρίας, μέτοχοι της εταιρίας), και τέλος τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας Σ.ΚΟ.Σ. (ευθύνη της διοίκησης, ευθύνη του ελεγκτή, βάση για γνώμη με επιφύλαξη, γνώμη με επιφύλαξη, έκθεση επί άλλων νομικών και κανονιστικών απαιτήσεων).

Τέλος στα «Συμπεράσματα», παρουσιάζονται στοιχεία από την βιβλιογραφική έρευνα για την ιστορία της σταφίδας, την ίδρυση του Αυτονόμου Σταφιδικού Οργανισμού

(Α.Σ.Ο) και την μετάβαση του Α.Σ.Ο σε Συνεταιριστική Κορινθιακή Σταφίδα (ΣΚΟΣ-ΑΣΕ)».

SUMMARY

The subject matter of this thesis is «The history of raisins. The establishment of the Autonomous Currant Organization (ACO) and the transition of the ACO in Cooperative Currants of Korinthos (CCK)», and analyzed as follows:

Originally, to the «Introduction», are given general information about the subject.

In the first chapter «Greek raisin» is recorded the history, the nutritional value of dried grapes (raisins nutritious ingredients, benefits of health raisins, selection, maintenance, use of raisins) and finally the literature review of the subject.

In the second chapter «Agricultural Cooperatives», Agriculture policy is presented, the rural economy and agricultural cooperatives of Greek area, the National Register of Agricultural Cooperatives (agricultural cooperatives legislation, forced cooperatives, rural unions, producer groups (PG), inter-branch organizations (IG)), the European Cooperative, and finally the Food and Agriculture Organization.

The theme of the third chapter is «The cultivation of grapes and cooperative formations», which set out the cultivation of grapes and cooperative formations, creating Autonomic Currant Organization (ACO), the consequences of the economic crisis of 1929-1932 exports of raisins, organization of raisin and workers in the 1930s, the raisin uprising of 1935, and finally the policy of the regime on 4 August on the cultivation of raisins.

In the fourth chapter: «Building the Cooperative Currants of Korinthos (CCK), is listed the company CCK profile (Objectives of the company, shareholders of the company), and finally the company's financial data CCK (Management responsibility, responsibility of the controller, is based on a qualified opinion, a qualified opinion, and report on other legal and regulatory requirements).

Finally in the «Conclusions», are presented data from the literature research on the history of raisins, the establishment of the Autonomous Currant Organization (ACO) and the transition of the ACO in Cooperative Currants of Korinthos (CCK).

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	iv
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	v
SUMMARY	vii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	viii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ- ΠΙΝΑΚΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	xi
ΕΙΚΟΝΕΣ	xi
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	xi
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	xi
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ	xii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	xiv
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ	1
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ.....	2
1.3 ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ.....	5
1.3.1 Θρεπτικά συστατικά Σταφίδων	6
1.3.2 Οφέλη των Σταφίδων για την υγεία	7
1.3.3 Επιλογή, Συντήρηση, Χρήση των Σταφίδων.....	9
1.4 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	10
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ»	13
2.1 ΓΕΝΙΚΑ	13
2.2 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	13
2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ.....	15
2.4 ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ.....	16
2.5 ΕΘΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ	18

2.5.1	Νομοθεσία Αγροτικών Συνεταιρισμών.....	18
2.5.2	Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί.....	20
2.5.3	Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις	21
2.5.4	Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π.).....	21
2.5.5	Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (Δ.Ο.).....	22
2.6	ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ.....	22
2.7	ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	24
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ».....	26
3.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	26
3.2	Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ... ..	27
3.3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ (Α.Σ.Ο.)	28
3.4	ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ 1929-1932 ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ.....	29
3.5	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΑΦΙΔΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1930	30
3.6	Η ΣΤΑΦΙΔΙΚΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ 1935.....	31
3.7	Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΗΣ 4ΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ	32
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ (ΣΚΟΣ-ΑΣΕ)»	33
4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	33
4.2	ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ Σ.Κ.Ο.Σ.	34
4.2.1	Στόχοι της εταιρίας.....	34
4.2.2	Μέτοχοι της εταιρίας.....	35
4.3	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ Σ.Κ.Ο.Σ.	42

4.3.1	Ευθύνη της Διοίκησης.....	43
4.3.2	Ευθύνη του Ελεγκτή.....	43
4.3.3	Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη.....	43
4.3.4	Γνώμη με Επιφύλαξη.....	45
4.3.5	Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων.....	46
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	47
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	50
	Πνευματικά δικαιώματα.....	54

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ- ΠΙΝΑΚΩΝ-ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα 1.1: Σταφύλι.	1
Εικόνα 1.2: Ξήρανση του καρπού.	2
Εικόνα 1.3: Σταφίδα.	6
Εικόνα 1.4: Προσομοίωση, από την μελέτη των Inês Ramos, Teresa Brandão και Cristina Silva, της ηλιακής ξήρανσης των σταφυλιών με τη χρήση ενός ολοκληρωμένου μοντέλου μεταφοράς θερμότητας και μάζας.	12
Εικόνα 4.1: Σύγχρονες παραγωγικές εγκαταστάσεις της ΕΑΣ Αιγίου.....	38
Εικόνα 4.2: Σταφιδεργοστάσιο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου.....	39
Εικόνα 4.3: Σταφιδεργοστάσιο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας – Ολυμπίας.	40
Εικόνα 4.4: Πρακτική συσκευασία Μαύρης Σταφίδας Καλαμάτας.....	41

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 1.1: Θρεπτικά συστατικά Σταφίδων.....	6
Πίνακας 4.1: Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας κατανέμεται μεταξύ 9 Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ).....	35

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 4.1: Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας κατανέμεται μεταξύ 9 Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ).....	36
---	----

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

Α.Σ.: Αγροτικοί Συνεταιρισμοί

Α.Σ.Ε.: Ανώνυμη Συνεταιριστική Εταιρία

Α.Σ.Ο: Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός

ΓΕΜΗ: Γενικό Εμπορικό Μητρώο

ΔΣΕ: Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση

Δ.Ο.: διεπαγγελματικές οργανώσεις

ΕΑΣ: Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΗΠΑ: Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

Κ.τ.Ε.: Κοινωνία των Εθνών

Ν.: νόμος

ΝΠΙΔ: Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

Ο.Π.: ομάδες παραγωγών

ΟΤΑ: Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης

ΠΑΣΕΓΕΣ: Πανελλήνια Συνομοσπονδία Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών

Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα

ΣΚΟΣ: Συνεταιριστική Κορινθιακή Σταφίδα

ΦΕΚ: Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως

BMI: Body Mass Index (Δείκτης μάζας σώματος)

Currants: φραγκοστάφυλα/σταφίδες

FAO: Food and Agriculture Organization (Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας)

GI: Glycemic index (γλυκαιμικός δείκτης)

know how: τεχνογνωσία

SCE: European Cooperative Society (ΕΣΕΤ: Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σταφιδικό Ζήτημα ως προς την οικονομική του διάσταση έχει κατά καιρούς αποτελέσει αντικείμενο μελέτης. Αντίθετα, οι κοινωνικές του συνιστώσες δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς. Επιπλέον, στα χρόνια της μεγάλης σταφιδικής κρίσης, ο αγώνας των σταφιδοπαραγωγών πληθυσμών της Βορειοδυτικής Πελοποννήσου έχει περιβληθεί από κάποια στοιχεία μυθοπλαστικά, τα οποία έχουν ενστερνιστεί και σύγχρονοι μελετητές. Έχει γίνει ιδιαίτερη αναφορά στην επίδραση των προοδευτικών ιδεών της Δύσης και, κυρίως, στην επίδραση του αναρχισμού, ο οποίος είχε ερείσματα στις μεγάλες πόλεις Πάτρα και Πύργο, με αποτέλεσμα να συμβάλλει στη μεγάλη ανάπτυξη ενός καθαρά λαϊκού – αγροτικού κινήματος (Μούλιας, 2006).

Το σταφιδικό κίνημα που δημιουργήθηκε, ξεφεύγει από τα πλαίσια της πάλης των τάξεων. Δεν πρόκειται για έναν αγώνα των αγροτών εναντίον των μεγάλων γαιοκτημόνων, εναντίον του μεγάλου κεφαλαίου ή εναντίον του κράτους. Αντίθετα πρόκειται για τον αγώνα για τη σωτηρία της σταφίδας και ολόκληρων των σταφιδικών πληθυσμών ο οποίος εκφράζει μια σφαιρική διαμαρτυρία όλων των πληττομένων από την κρίση κοινωνικών στρωμάτων. Οι πληττόμενοι πληθυσμοί εξαρτούν την επιβίωσή τους στην οικονομική πολιτική του κράτους και σε αυτό εναποθέτουν το μέλλον τους. Το κράτος δεν εκλαμβάνεται ως η έκφραση μιας κυρίαρχης τάξης αλλά ως η μη-έκφραση του σταφιδικού κόσμου (Αρώνη-Τσίχλη, 2016).

Ως εκ τούτου η υπεράσπιση του σταφιδοφόρου νότου της χώρας είναι μια τοπική, κοινή υπεράσπιση συμφερόντων με άμεσο παραλήπτη το Κοινοβούλιο.

Γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη στάση που τηρούν οι βουλευτές κατά τις συζητήσεις στη Βουλή προς επίλυση του Σταφιδικού Ζητήματος, αν, δηλαδή, συντάσσονται με τις επιταγές του κόμματός τους ή με εκείνες της ιδιαίτερης εκλογικής τους περιφέρειας.

Οι διαφορές που αναφέρονται δεν είναι αποτέλεσμα ταξικών συμφερόντων αλλά συμφερόντων των διαφόρων σταφιδοπαραγωγών επαρχιών, τα ιδιαίτερα αιτήματα των οποίων υποστηρίζονται από μια κάθετη συσπείρωση του κοινωνικού συνόλου της κάθε περιοχής.

Η σταφιδική κρίση ήταν το αποτέλεσμα της μονοκαλλιέργειας και της μονοεξαγωγής της σταφίδας σε συνάρτηση με τη γενική οικονομική δυσπραγία της χώρας και τις αντίξοες διεθνείς συγκυρίες.

Σε όλη τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα η αλόγιστη επέκταση των σταφιδαμπελώνων, ακολουθώντας συγκυριακές ανάγκες κατανάλωσης της σταφίδας, εντάθηκε με το άνοιγμα της γαλλικής αγοράς, στην οποία οι σταφιδοπαραγωγοί της Πελοποννήσου στόχευαν με υπέρμετρη αισιοδοξία για μόνιμη διοχέτευση του προϊόντος τους. Όμως, η αγγλική αγορά ήταν μόνιμη και σταθερή, καθώς η σταφίδα χρησιμοποιούνταν σε ξηρά μορφή στη ζαχαροπλαστική για την κατασκευή διαφόρων γλυκισμάτων και κυρίως για την κατασκευή της παραδοσιακής πουτίγκας, που καταναλωνόταν ευρύτατα και από τα λαϊκά στρώματα, αντίθετα η απορρόφηση της σταφίδας από τη Γαλλία είχε ημερομηνία λήξεως, όπου χρησιμοποιούνταν για την παρασκευή οίνων λαϊκής κατανάλωσης, εφόσον οφειλόταν στην καταστροφή των γαλλικών αμπελώνων από τη φυλλοξήρα.

Από το 1892 η κρίση άρχισε να έχει χαρακτήρα απειλητικό, καθώς οι τιμές της σταφίδας έπεσαν στην Πάτρα περίπου 50% σε σχέση με τις δύο προηγούμενες χρονιές. Από τότε υπήρχε ένα μόνιμο ετήσιο πλεόνασμα στην παραγωγή της κορινθιακής σταφίδας, το οποίο ήταν αδύνατον να καταναλωθεί.

Ολόκληρη η ελληνική κοινωνία αισθάνθηκε ζοηρότητα τον αντίκτυπο της σταφιδικής κρίσης πέραν των σταφιδοπαραγωγών περιοχών που επλήγησαν άμεσα. Το σταφιδεμπόριο αλλά και το εμπόριο γενικότερα κλονίστηκε, τα κτήματα των σταφιδοκαλλιεργητών άρχισαν να βγαίνουν σε πλειστηριασμό χωρίς να εμφανίζεται κανείς ενδιαφερόμενος. Πλήθη καλλιεργητών, εμπόρων, βιοτεχνών, εργατών, κ.ά., έφθασαν στα όρια της έσχατης ένδειας.

Η Πελοπόννησος αδυνατούσε να πληρώσει τα χρέη της, ενώ η κρατική πτώχευση για έναν ακόμη σημαντικό λόγο καθίστατο μοιραία και αναπόφευκτη.

Όλα τα κοινωνικά στρώματα στις πληττόμενες περιοχές κινητοποιήθηκαν με δυναμισμό για τη σωτηρία της σταφίδας.

Ο σταφιδικός αγώνας στον αγροτικό χώρο έφερε στην επιφάνεια τις εντάσεις και τις αντιθέσεις που συνήθως υποβόσκουν στις προβιομηχανικές κυρίως κοινωνίες μεταξύ κεντρικής εξουσίας και τοπικής κοινωνίας. Στην Ελλάδα τέτοιου είδους βίαια ξεσπάσματα των αγροτικών στρωμάτων εκδηλώνονται αμέσως μετά την ανεξαρτησία και συνεχίζονται σε

όλη τη διάρκεια της βασιλείας του Όθωνα. Η συλλογική συνείδηση γαλουχημένη μέσα σε ένα τέτοιο πλαίσιο συμπεριφορών και αντιδράσεων και πιεζόμενη από τη σταφιδική κρίση, οδηγείται σε διαμαρτυρίες και επιθετικές ενέργειες υπό μορφή βίαιων εκδηλώσεων, που, όμως, υποδηλώνουν παραδοσιακές πρακτικές ανυπακοής προς την κεντρική εξουσία και εκδηλώνονται κυρίως στην ύπαιθρο.

Οι χωρικοί επιτίθενται βίαια εναντίον κρατικών οργάνων, κυρίως φοροεισπρακτόρων, αρνούμενοι την πληρωμή φόρων, εναντίον δικαστικών κλητήρων ή αστυφυλάκων με σκοπό την εκδίωξη τους, είτε προς την Τράπεζα. Σε αυτές τις περιπτώσεις βιαιοπραγίες διενεργούνται εκατέρωθεν.

Κατά τη διάρκεια της μεγάλης σταφιδικής κρίσης το νέο στοιχείο που κάνει την εμφάνιση του είναι οι καινοφανείς μορφές αγωνιστικών κινητοποιήσεων. Σε αυτές συγκαταλέγονται οι συσπειρώσεις, οι ενέργειες και οι αντιδράσεις των σταφιδοπαραγωγών πληθυσμών, οι οποίοι διεκδικούν τα αιτήματά τους με σύγχρονες μορφές διαπραγμάτευσης. Επίσης, εντάσσονται οι διάφορες οργανώσεις -γεωργικοί, κτηματικοί, εμπορικοί σύλλογοι και σωματεία- καθώς και τα παλλαϊκά συλλαλητήρια, τα ψηφίσματα και οι αναφορές προς την κυβέρνηση, τη Βουλή και τον βασιλιά, με συγκεκριμένα αιτήματα και διεκδικήσεις. Στον αγώνα αυτόν, που διεξάγεται από κοινού από τους κατοίκους των πόλεων και της υπαίθρου, συμμετέχουν όλα τα κοινωνικά στρώματα. Οι όποιες διαφορές δεν φέρνουν αντιμέτωπες κοινωνικές τάξεις, αλλά μόνον κάποιες επαγγελματικές ομάδες, όπως για παράδειγμα σταφιδοκαλλιεργητές και τοκογλύφους ή σταφιδοκαλλιεργητές και έμπορους μεσάζοντες (Κουρματζής, 2010).

Κατά το τέλος της πρώτης δεκαετίας του 20ού αιώνα, το σταφιδικό ζήτημα άρχισε να χάνει την οξύτητα του για πολλούς λόγους. Ο σημαντικότερος ήταν η μετανάστευση στην Αμερική και η αστυφιλία. Πρόκειται για την αρχή μιας νέας εποχής για τη χώρα. Οι κλυδωνισμοί που είχε προκαλέσει η σταφιδική κρίση έγιναν σταδιακά αισθητοί με την εμφάνιση νέων μορφών οικονομικής εκμετάλλευσης και κοινωνικών ανακατατάξεων.

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΦΙΔΑ

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αποξηραμένο σταφύλι ονομάζεται σταφίδα (Εικόνα 1.1). Διακρίνεται σε δύο είδη, τη μαύρη και την άσπρη, η οποία λέγεται και σουλτανίνα. Τρώγεται σκέτη ως γλυκό και συνήθως προστίθεται σε κέικ και διάφορα γλυκά. Η κύρια διεργασία παραγωγής είναι η ξήρανση του καρπού (Εικόνα 1.2), κυρίως της μαύρης σταφίδας, στον ήλιο για περίπου 10 ημέρες, ενώ μετά μπορεί να χρησιμοποιηθούν ορισμένα πρόσθετα ώστε να βελτιωθεί η ποιότητα και να επεκταθεί ο χρόνος αποθήκευσης (Πιζάνιας, 1988).

Εικόνα 1.1: Σταφύλι.

Η κορινθιακή είναι η πιο γνωστή ποικιλία μαύρης σταφίδας, η οποία παράγεται κατά 80% στην Ελλάδα. Σε παγκόσμια κλίμακα είναι το μοναδικό είδος σταφίδας για το οποίο έχουν γίνει κλινικές μελέτες σε εθελοντές, που αποδεικνύουν ότι από την ένταξή της στην καθημερινή διατροφή (Nzeim, 2016):

- Υπάρχει σημαντική μείωση στην αρτηριακή πίεση
- Δημιουργείται «ασπίδα» ενάντια στα καρδιαγγειακά νοσήματα
- Μειώνεται η «κακή» χοληστερίνη
- Διαθέτει αντικαρκινική δράση κυρίως στο παχύ έντερο και στο στομάχι
- Παρατηρείται θετική επίδραση στην υγεία των καπνιστών
- Δεν έχει καμία αρνητική επίδραση στους διαβητικούς.

Εικόνα 1.2: Ξήρανση του καρπού.

Ο καρπός της μαύρης σταφίδας συνήθως συλλέγεται τον μήνα Αύγουστο από τους παραγωγούς και αποξηραίνεται σε ειδικά διαμορφωμένους υπαίθριους χώρους που ονομάζονται αλώνια. Έπειτα, ανάλογα με τον καιρό, από οκτώ ημέρες, την γυρίζουν για να αποξηρανθεί και από την άλλη όψη και μετά από 2-3 ημέρες τον «λαγανίζουν», δηλαδή βγάζουν τη ρόγα από το κοτσάνι και στη συνέχεια την μαζεύουν και την πηγαίνουν για επεξεργασία. Η επεξεργασία αυτή καλείται «μακινάρισμα». Με την επεξεργασία αυτή απορρίπτονται τα περιττά σώματα και τα «τσίγγανα» που ενδεχομένως έχει και ξεχωρίζεται η χοντρή από την ψιλή ρόγα. Έπειτα πωλείται στους σταφιδέμπορους και στις ενώσεις συνεταιρισμών και εκείνοι αναλαμβάνουν την περαιτέρω επεξεργασία, την συσκευασία της και την διάθεσή της στην εγχώρια και παγκόσμια αγορά.

Οι σταφίδες στο παρελθόν αποτελούσαν βασικό στοιχείο της διατροφής των ανθρώπων, οι οποίοι πίστευαν ότι περιείχε μαγικές και ιδιαίτερα ευεργετικές ιδιότητες. Στην Κρήτη, μάλιστα, η σταφίδα και ο μούστος, μαζί με το μέλι, αποτελούν τις πιο σημαντικές παραδοσιακές γλυκαντικές ύλες (Wikipedia-Σταφίδα, 2016).

1.2 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η «πριγκίπισσα» σταφίδα, κατά πολλούς ιστορικούς, συντροφεύει τον άνθρωπο από τα πρώτα χρόνια του πολιτισμού. Η ανακάλυψή της ήταν τυχαία, όταν οι άνθρωποι δοκίμασαν από περιέργεια τα ξεραμένα σταφύλια στα αμπέλια. Οι σταφίδες αναφέρονται

ήδη από το 1490 π.Χ. Μεταξύ 120-900 π.Χ. αρχίζει η καλλιέργεια των πρώτων οργανωμένων αμπελιών και μαζί τους η παραγωγή σταφίδας.

Από πολλούς αρχαίους συγγραφείς αναφέρονται οι σταφίδες, ασταφίδες ή σταφυλίδες. Επίσης, η παροιμία «ανθρώπου γέροντος ασταφίς η κεφαλή», που χαρακτηρίζει την ρυτιδωδή κατάσταση της σταφίδας, φανερώνει ότι το προϊόν ήταν γνωστό από πολύ παλαιά (Wikipedia-Σταφίδα, 2016).

Όμως, για να ξεκαθαριστεί ποια ποικιλία σταφυλιών έκανε την καλύτερη σταφίδα πέρασαν πολλά χρόνια. Ανάμεσα στις καλύτερες ήταν η περίφημη, σκουρόχρωμη, κορινθιακή σταφίδα η οποία καλλιεργούνταν στην αρχαία Ελλάδα. Το εμπόριο της σταφίδας ανέπτυξαν οι Φοίνικες και οι Αρμένιοι με τους Έλληνες και αργότερα με τους Ρωμαίους, με αποτέλεσμα η σταφίδα να κατακτήσει τους λαούς της Μεσογείου.

Στο έργο του Ξενοφώντα «Κύρου Ανάβασις» αναφέρεται η «αποξηραμένη σταφυλή», όταν περιγράφεται η διάβαση των στρατευμάτων του μέσω της Αρμενίας και γίνεται λόγος για την αφθονία των αγαθών της χώρας, στα οποία συμπεριλαμβάνεται και η σταφίδα. Είναι χαρακτηριστικό ότι από τη μνεία αυτή παρασύρθηκαν πολλοί ώστε να υποστηρίξουν ότι «ο μικρός της σταφιδαμπέλου θάμνος είναι αυτόχθων εν Ασία, εν αυτή δήλον ότι το πρώτον εφυτεύθη και εκαλλιεργήθη, εΐτα δε εξ αυτής μετεφέρθη και ενεκλιματίσθη και εις άλλας χώρας, οίον την Πελοπόννησον». Στα αρχαία κείμενα η λέξις σταφίδες, ασταφίδες, ίσως υπονοεί την σημερινή Κορινθιακή Σταφίδα, η οποία κατέστη εμπορεύσιμο είδος της Πελοποννήσου, των Ιονίων Νήσων και της Στερεάς Ελλάδος πριν από εξακόσια περίπου χρόνια και η οποία οφείλει την ονομασία της στους Γάλλους (Raisin de Corinthe).

Στα αγγλικά η λέξη currant, σημαίνει την Κορινθιακή Μαύρη Σταφίδα και έχει την αρχή της στην Κόρινθο. Τον 14^ο αιώνα πέρασε από τα γαλλικά, raisins de Corinthe, ή μάλλον raisins de Corauntz και στα αγγλικά, όπου σιγά-σιγά το raisins παραλείφθηκε. Στα κείμενα της εποχής η λέξη βρίσκεται γραμμένη με πάμπολλες παραλλαγές, corentes, corauntz, currents, currence, corans κτλ. Μάλιστα, όταν τον 16^ο αιώνα στην Αγγλία άρχισαν να καλλιεργούνται τα φραγκοστάφυλα, πολλοί νόμισαν ότι αυτός ο καρπός είναι η νωπή μορφή της σταφίδας, και ονομάστηκαν κι αυτά currant. Όμως το λάθος επισημάνθηκε αμέσως, αλλά όπως συχνά συμβαίνει ρίζωσε, κι έτσι σήμερα currants λέγονται και τα φραγκοστάφυλα και οι σταφίδες.

Στην Αμερική, οι σταφίδες αποκαλούνταν Zante currants, δηλαδή ζακυνθινές (άλλωστε η Ζάκυνθος ήταν σημαντική πηγή εξαγωγών σταφίδας στη Βρετανία). Μια λέξη σχεδόν ξεχασμένη για την κορινθιακή σταφίδα είναι κουρεντί, που είναι αντιδάνειο από το currant.

Βέβαια, σταφίδα δεν είναι μόνο η μαύρη αλλά και η ξανθή, η οποία ανήκει στην ποικιλία Σουλτανίνα, που είναι κι αυτή χωρίς κουκούτσια (απύρηνη) όπως και η Κορινθιακή. Το όνομα έχει ιταλική προέλευση (uva sultanina), και μάλλον οφείλεται στο γεγονός ότι η σταφίδα αυτή εισαγόταν από την επικράτεια του Σουλτάνου, την οθωμανική αυτοκρατορία. Κατά μια άλλη εκδοχή, πήρε το όνομά της επειδή η καταγωγή της είναι από την επαρχία Σουλτανιέ της Περσίας. (Υπάρχουν και άλλες θεωρίες, πολλές μάλιστα επιστρατεύουν και κάποιον μύθο, επειδή στα αγγλικά η λέξη για τη σταφίδα, sultana, είναι ίδια με τη λέξη για τη σουλτάνα). Η Σουλτανίνα στην Ελλάδα ήρθε το 1838 από τη Σμύρνη (Wikipedia-Σταφίδα, 2016).

Η λατρεία της σταφίδας αλλά και η αξία της ήταν πολύ σημαντικές. Οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι πίστευαν ότι είχε μαγικές ιδιότητες και μάλιστα στόλιζαν με σταφίδες τους ναούς τους. Επίσης, τη χρησιμοποιούσαν ως φάρμακο, καθώς οι Ρωμαίοι γιατροί θεωρούσαν ότι θεράπευε τα πάντα, από το δηλητήριο των μανιταριών μέχρι τα γηρατειά. Όσο για την αξία της, με δυο βάζα σταφίδες, στην αρχαία Ρώμη, αντάλλασαν ένα σκλάβο. Οι σταφίδες ήρθαν στην Ευρώπη τον 11^ο αιώνα με τους σταυροφόρους.

Ένα πολύ σημαντικό κομμάτι της ευρωπαϊκής κουζίνας αποτελούσαν μέχρι το 14^ο αιώνα, και η τιμή τους εκτοξεύτηκε για μια ακόμα φορά στα ύψη. Η σταφίδα λατρεύτηκε και συντρόφεψε αυτοκράτορες, μεγάλους στρατηγούς και εξερευνητές. Οι σταφίδες ήταν η ιδανική προμήθεια για τα μακρινά ταξίδια.

Λέγεται ότι ο μεγάλος στρατηγός Αννίβας είχε εφοδιαστεί με πολλούς τόνους σταφίδας πριν περάσει, με τα στρατεύματά του, τις Άλπεις. Επίσης, ο Χριστόφορος Κολόμβος και το πλήρωμα του διέσχισε τον Ατλαντικό μασουλώντας σταφίδες. Τις ίδιες προμήθειες έκανε πολλά χρόνια αργότερα και ο Robert Falcon Scott όταν ξεκίνησε να εξερευνήσει το Νότιο Πόλο.

Το κατεξοχήν εξαγωγίμο προϊόν του νεοσύστατου Ελληνικού κράτους του 1830 μέχρι και το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα αποτέλεσε η Κορινθιακή σταφίδα, η οποία αποτελούσε το 50 % των συνολικών εξαγωγών, χαρακτηρίζοντας την έτσι ως εθνικό προϊόν

το οποίο καλλιεργούνταν σχεδόν αποκλειστικά εντός της ελληνικής περιφέρειας. Δε θα ήταν υπερβολικό να θεωρηθεί ότι η σταφίδα για την Ελλάδα ήταν «ότι και ο καφές για τη Βραζιλία», όπως είχε πει κάποτε ο Ξ. Ζολώτας.

Ακόμα και σήμερα μπορεί να δει κανείς τα αποτυπώματα της σταφίδας στις περιοχές στις οποίες ήκμασε η καλλιέργεια και το εμπόριό της. Ενδεικτικά αναφέρονται μερικά από εκείνα τα στοιχεία που αποδεικνύουν την αλληλεπίδραση της σταφίδας με την ελληνική πραγματικότητα.

Για παράδειγμα, η χρηματοδότηση και κατασκευή μεγάλων έργων υποδομής του νεοϊδρυθέντος Ελληνικού κράτους με σκοπό την εμπορία της σταφίδας, όπως η αναβάθμιση-κατασκευή μεγάλων εξαγωγικών λιμανιών, η έναρξη της κατασκευής του σιδηρόδρομου της Πελοποννήσου και της διώρυγας της Κορίνθου ώστε να είναι καλύτερη και ταχύτερη η μεταφορά της Κορινθιακής σταφίδας στις αγορές του εξωτερικού.

Τέλος, η κατασκευή κτηρίων σπουδαίας πολιτιστικής σημασίας και κληρονομιάς, όπως το Θέατρο Απόλλων στην Πάτρα (έργο του διάσημου αρχιτέκτονα Τσίλλερ), ο Ιερός Ναός Αγίου Ανδρέα Πατρών, η κατασκευή νεοκλασικών αρχοντικών και αποθηκών σε όλες τις περιοχές καλλιέργειάς της, που ανήκαν σε σταφιδέμπορους της εποχής, αλλά και η δημιουργία γιορτών και εκδηλώσεων (π.χ. το καρναβάλι της Πάτρας), οφείλονται κυρίως στον πλούτο τον οποίο δημιούργησε το εμπόριο της σταφίδας και στις επιρροές από τις χώρες της δυτικής Ευρώπης στις οποίες κατευθυνόταν η σταφίδα (Πιζάνιας, 1988).

1.3 ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΞΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

Η διατροφική αξία της σταφίδας είναι μεγάλη, όπως και οι ευεργετικές της ιδιότητες ενώ η θερμιδική της αξία είναι μέτρια. Οι σταφίδες παράγονται από την αφυδάτωση των σταφυλιών, σε ανοιχτό περιβάλλον κάτω από τον ήλιο ή με μηχανική διεργασία ξήρανσης σε φούρνους ή θαλάμους. Η καλύτερη αποξήρανση γίνεται στον ήλιο χωρίς χημική επεξεργασία.

Εικόνα 1.3: Σταφίδα.

Τα πιο δημοφιλή είδη σταφίδας είναι η σουλτανίνα, η σταφίδα Μάλαγα, η σταφίδα Μονukka, η σταφίδα Ζακύνθου, η κορινθιακή σταφίδα, η σταφίδα Μοσχάτο και η σταφίδα Thompson χωρίς κουκούτσια.

Τα αποξηραμένα σταφύλια ή αλλιώς σταφίδες (κορινθιακή και σουλτανίνα) ίσως περιέχουν κομμάτια από το κοτσάνι και το κουκούτσι. Σε αντίθεση με τις σταφίδες που έχουν αποξηραθεί τεχνητά που είναι συνήθως πιο καθαρές, αλλά χρειάζεται να μπουν σε βραστό νερό για λίγα δευτερόλεπτα πριν από κάποια παρασκευή (Nzeim, 2016).

1.3.1 Θρεπτικά συστατικά Σταφίδων

Οι σταφίδες παρέχουν στον οργανισμό αρκετά απαραίτητα θρεπτικά συστατικά και η καθημερινή τους κατανάλωση μπορεί προσφέρει αρκετά οφέλη στην υγεία. Η ημερήσια κατανάλωση είναι περίπου ¼ φλιτζανιού. Μια μερίδα σταφίδες (28 γραμμάρια) παρέχουν 130 θερμίδες και είναι πλούσιες σε υδατάνθρακες, κυρίως φυσικά σάκχαρα, και γι' αυτό αποτελούν μια καλή επιλογή σε περιπτώσεις ατονίας και έλλειψης ενέργειας. Επίσης αποτελούν καλή πηγή φυτικών ινών, θειαμίνης, βιταμίνης Β6, ριβοφλαβίνης, σιδήρου, φωσφόρου, καλίου, μαγνησίου και ασβεστίου (Nzeim, 2016).

Μια μερίδα σταφίδες (28 γραμμάρια) περιέχουν:

Πίνακας 1.1: Θρεπτικά συστατικά Σταφίδων.

Συστατικό	Μονάδα	Τιμή	Στοιχείο	Μονάδα	Τιμή
Νερό	(gr.)	4.4	Νάτριο	(mg)	3.1
Ενέργεια	(Kcal)	84.5	Ψευδάργυρο	(mg)	0.1
Πρωτεΐνες	(gr.)	0.9	Χαλκό	(mg)	0.1
Λιπαρά	(gr.)	0.1	Βιταμίνη C	(mg)	0.6
Υδατάνθρακες	(gr.)	22.4	Θειαμίνη	(mg)	0.08
Φυτικές Ίνες	(gr.)	1	Ριβοφλαβίνη	(mg)	0.08
Ασβέστιο	(mg)	14.1	Νιασίνη	(mg)	0.2

Σίδηρο	(mg)	0.5	Βιταμίνη B-6	(mg)	0.1
Μαγνήσιο	(mg)	9	Βιταμίνη B-12	(mcg)	0.0
Φώσφορο	(mg)	28.5	Βιταμίνη A	(IU)	0.0
Κάλιο	(mg)	212			

Πηγή: (Nzeim, 2016).

1.3.2 Οφέλη των Σταφίδων για την υγεία

Τα οφέλη των Σταφίδων για την υγεία είναι ποικίλα και συνοψίζονται στα εξής (Nzeim, 2016):

- Σταφίδες και δυσκοιλιότητα: η σταφίδα εξαιτίας της αφυδάτωσης που έχει υποστεί περιέχει συρρικνωμένες φυτικές ίνες. Με την κατανάλωσή τους το αποτέλεσμα είναι να διογκώνονται οι φυτικές ίνες που περιέχει, λόγω των υγρών του στομάχου. Αυτό δίνει όγκο στην τροφή που κινείται μέσω του εντερικού σωλήνα με αποτέλεσμα να βοηθάει στην αντιμετώπιση της δυσκοιλιότητας. Επίσης, οι σταφίδες περιέχουν αδιάλυτες φυτικές ίνες, οι οποίες θεωρούνται ιδιαίτερα σημαντικές καθώς έχουν επίδραση καθαρτικού βοηθώντας στην πρόληψη της δυσκοιλιότητας.
- Σταφίδες και διάρροια: οι σταφίδες εκτός από την αντιμετώπιση της δυσκοιλιότητας, μπορούν να βοηθήσουν και στην αντιμετώπιση της διάρροιας, γιατί οι φυτικές ίνες που περιέχουν καλύπτουν τις περιοχές του εντέρου που έχουν προσβληθεί από φλεγμονή και υφίστανται ζυμώσεις που τα προϊόντα τους εμποδίζουν την ανάπτυξη παθογόνων μικροοργανισμών.
- Σταφίδες και αύξηση σωματικού βάρους: οι σταφίδες, όπως και όλα τα αποξηραμένα φρούτα, πρόκειται για ιδανικές τροφές αύξησης του σωματικού βάρους με υγιή τρόπο, αφού είναι πλούσιες σε φρουκτόζη και γλυκόζη και περιέχουν αρκετές θερμίδες. Οι σταφίδες αποτελούν καλή επιλογή στη διατροφή των αθλητών που χρειάζονται ενισχυμένη ενέργεια, χωρίς την πρόσληψη ανθυγιεινών ποσοτήτων χοληστερόλης. Ο ρόλος τους στην υγιεινή διατροφή ενισχύεται λόγω των πολλών βιταμινών, αμινοξέων και ανόργανων αλάτων που περιέχουν, όπως το σελήνιο και φώσφορο, τα οποία συμβάλουν στην απορρόφηση άλλων θρεπτικών συστατικών και πρωτεϊνών στο σώμα.
- Σταφίδες και καρκίνος: οι σταφίδες παρέχουν υψηλή συγκέντρωση σε αντιοξειδωτικά στο αίμα, όπως κατεχίνες. Με τα αντιοξειδωτικά μειώνονται οι ελεύθερες ρίζες στον οργανισμό, οι οποίες βλάπτουν τα συστήματα των οργάνων και των κυττάρων. Οι ελεύθερες ρίζες οδηγούν σε ανάπτυξη των καρκινικών κυττάρων, καθώς και της ουσίας που μπορεί να παρακινήσει τη μετάσταση. Συνεπώς, η κατανάλωση σταφίδας αυξάνει το

επίπεδο αυτών των ισχυρών αντιοξειδωτικών στον οργανισμό, συμβάλλοντας στην πρόληψη καρκίνου, ή επιβραδύνοντας την πρόοδό του.

- Σταφίδες και υπέρταση: οι σταφίδες έχουν την ικανότητα να μειώνουν την αρτηριακή πίεση και να συμβάλουν στην καλή υγεία της καρδιάς. Όμως, οι ειδικοί σχετικά πρόσφατα άρχισαν εντατικές μελέτες για τις ιδιότητες της σταφίδας. Τα ευρήματα, αν και ακόμη δεν είναι απολύτως οριστικά για το πώς σταφίδες μειώνουν την αρτηριακή πίεση, έδειξαν θετική συσχέτιση μεταξύ της μείωσης της υπέρτασης και της κατανάλωσης σταφίδας. Πολλά από τα θρεπτικά συστατικά της σταφίδας είναι ευεργετικά, αλλά οι ειδικοί πιστεύουν ότι οφείλεται κυρίως στο υψηλό επίπεδο του καλίου που περιέχουν οι σταφίδες.
- Σταφίδες και αναιμία: οι σταφίδες περιέχουν μια σημαντική ποσότητα σιδήρου που βοηθά άμεσα στην θεραπεία της αναιμίας. Επίσης περιέχει αρκετές βιταμίνες του συμπλέγματος Β που είναι απαραίτητες για το σχηματισμό νέων αγγείων. Τέλος η υψηλή περιεκτικότητα των σταφίδων σε χαλκό συμβάλει στο σχηματισμό των ερυθρών αιμοσφαιρίων.
- Σταφίδες και προστασία ματιών: οι σταφίδες περιέχουν φυτοθρεπτικά συστατικά, τα οποία έχουν αντιοξειδωτικές ιδιότητες και είναι ευεργετικά για την οφθαλμική υγεία, καθώς προστατεύουν τα μάτια από την ζημία που μπορούν να προκαλέσουν οι ελεύθερες ρίζες, όπως η εκφύλιση της ωχράς κηλίδας, η εξασθένηση της όρασης λόγω ηλικίας και ο καταρράκτης.
- Σταφίδες και νεφροί: δεδομένου ότι οι σταφίδες είναι πλούσιες σε κάλιο, η συχνή κατανάλωσή τους αποτρέπει τον σχηματισμό, καθώς και την επανεμφάνιση των λίθων στους νεφρούς.
- Σταφίδες και οστά: στις σταφίδες περιέχεται το ασβέστιο, το οποίο είναι το κύριο στοιχείο των οστών μας, ενώ παράλληλα περιέχουν και βόριο, το οποίο είναι ζωτικής σημασίας για τη σωστή διαμόρφωση των οστών και την αποτελεσματική απορρόφηση του ασβεστίου. Επίσης, ωφελεί ιδιαίτερα στην πρόληψη της οστεοπόρωσης στην εμμηνόπαυση και έχει αποδειχθεί ότι είναι πολύ χρήσιμο για τα οστά και τις αρθρώσεις. Άλλο ένα απαραίτητο θρεπτικό συστατικό που βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα στις σταφίδες είναι το κάλιο, το οποίο μπορεί να συμβάλει στην ενίσχυση και ανάπτυξη των οστών, μειώνοντας έτσι τις πιθανότητες της οστεοπόρωσης.
- Σταφίδες και χοληστερίνη: Οι φυτικές ίνες που περιέχονται στις σταφίδες, συμβάλουν στην προαγωγή της απέκκρισης της χολής από το σώμα και στη μείωση της

χοληστερόλης, προωθώντας έτσι την καλή καρδιακή υγεία. Επιπλέον, η ποσότητα των φυτικών ινών που περιέχονται στις σταφίδες βοηθά στην αποβολή των τοξινών και επιβλαβών ουσιών που βρίσκονται στον πεπτικό σωλήνα, γεγονός που προστατεύει τους ανθρώπους από επιπλέον εντερικές ασθένειες και ανάπτυξη βακτηριδίων.

Είναι σημαντικό οι σταφίδες αν και είναι μια καλή επιλογή στα πλαίσια μιας υγιεινής και ισορροπημένης διατροφής, να μην αποτελούν υποκατάστατο των σταφυλιών. Αυτό διότι η αφυδάτωση μειώνει την περιεκτικότητα των σταφυλιών σε νερό, αλλά αυξάνει τη συγκέντρωσή τους σε ζάχαρη και θερμίδες. Εξαιτίας αυτών των αλλαγών, τα σταφύλια χάνουν θεραπευτικά συστατικά. Ειδικότερα, σε κάθε μερίδα (28 γραμμάρια) σταφίδας, καταναλώνεται τέσσερις φορές περισσότερο η ποσότητα ζάχαρης και θερμίδων που προσλαμβάνεται σε 28 γραμμάρια σταφυλιών. Επιπλέον, ακόμη και αν οι σταφίδες παρασκευάζονται από σταφύλια, ωστόσο σύμφωνα με μελέτες, δεν προσφέρουν στον ίδιο βαθμό τα οφέλη για την υγεία από ότι σε φρέσκια μορφή.

Παρόλα αυτά, οι σταφίδες μπορούν αποτελέσουν μια υγιεινή επιλογή για σνακ, σε δημητριακά, σε σαλάτες, και σε άλλες συνταγές. Οι σταφίδες καταναλώνονται με μέτρο, δεδομένου ότι το ¼ φλιτζανιού περιέχει περισσότερες από 100 θερμίδες και γλυκαιμικό δείκτη περίπου στο μέσο (56- 66 ανάλογα την ποικιλία). Συγκριτικά, τις ίδιες θερμίδες περιέχουν ένα γεμάτο φλιτζάνι σταφύλια φρέσκα, ενώ έχουν και χαμηλό γλυκαιμικό δείκτη² (46).

1.3.3 Επιλογή, Συντήρηση, Χρήση των Σταφίδων

Η καλή σταφίδα εξωτερικά πρέπει να είναι ζαρωμένη, θαμπή, σαρκώδης και χωρίς φθορές.

Με τη σωστή αποθήκευση, οι σταφίδες διατηρούν τη γεύση τους και παραμένουν ασφαλείς για κατανάλωση για αρκετούς μήνες ή και περισσότερο. Από την αρχική τους συσκευασία οι σταφίδες πρέπει να μεταφέρονται σε μια αεροστεγή σακούλα αποθήκευσης ή δοχείο. Επίσης, πρέπει να αφαιρείται όσο το δυνατόν περισσότερο ο αέρας και να σφραγίζονται καλά. Στο ντουλάπι φυλάσσονται, αν πρόκειται να καταναλωθούν μέχρι την ημερομηνία λήξης που αναγράφεται στη συσκευασία τους. Διαφορετικά, φυλάσσονται στο

²Ο γλυκαιμικός δείκτης δείχνει πόσο γρήγορα ένα τρόφιμο αυξάνει το σάκχαρο του αίματος. Γενικά, τα επεξεργασμένα προϊόντα σίτου και οι πατάτες έχουν υψηλό γλυκαιμικό δείκτη (ΓΔ), τα όσπρια και τα ακατέργαστα προϊόντα σίτου μέτριο ΓΔ και τα μη αμυλούχα λαχανικά (μπρόκολο, χόρτα) χαμηλό ΓΔ.

ψυγείο για ένα χρόνο, ή στην κατάψυξη έως και δύο χρόνια. Μετά από κάθε χρήση θα πρέπει να σφραγίζεται καλά η αεροστεγής σακούλα ή το δοχείο.

Οι σταφίδες μπορούν να καταναλωθούν ως έχουν, σε σαλάτες λαχανικών ή φρούτων, με δημητριακά ή βρώμη ή μούσλι, σε μπισκότα ή κέικ, με γιαούρτι, με πλάφι και σε συνδυασμό με κρεατικά ή πουλερικά. Πριν προστεθούν σε κάποιο τρόφιμο, πρέπει να πλένονται καλά, έτσι ώστε να αφαιρεθεί το θείο και τυχόν μικρές ποσότητες σε χημικές ουσίες. Συχνά, όταν γίνεται η επεξεργασία στο εργοστάσιο, προστίθεται λίγο φυτικό λάδι (Nzeim, 2016).

1.4 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Οι Κανέλλος, Τεντολούρης, Καλογερόπουλος, Κουντούρη και Καραθάνος (2014) εξέτασαν τα αποτελέσματα της σταφίδας (*Vitis vinifera*) που καλλιεργείται στην Ελλάδα, και συγκεκριμένα της Κορινθιακής Σταφίδας, στην αρτηριακή πίεση, στην αιμοσφαιρίνη glucated (HbA 1c), στην λιπιδική υπεροξειδωση, στην C-αντιδρώσα πρωτεΐνη υψηλής ευαισθησίας, και των κυτοκινών σε ασθενείς με σακχαρώδη διαβήτη τύπου 2 (T2DM). Όλοι οι συμμετέχοντες (48 άτομα) κατανάλωσαν λιγότερα φρούτα και λαχανικά από το συνιστώμενο ποσό των πέντε μερίδων ημερησίως. Οι συμμετέχοντες είχαν εντολή να καταναλώσουν Κορινθιακή Σταφίδα ίσο με δύο μερίδες φρούτων (36 g/d), αντικαθιστώντας σνακ με παρόμοια ενεργειακή πυκνότητα δύο φορές κατά τη διάρκεια της ημέρας. Πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις της αρτηριακής πίεσης, και έγινε αξιολόγηση της διαιτητικής πρόσληψης, από την έναρξη του πειράματος έως και την 24^η εβδομάδα. Τα συμπεράσματα της μελέτης ήταν ότι η Κορινθιακή Σταφίδα μπορεί να βελτιώσει τα χαρακτηριστικά της υγείας σε ασθενείς με -σε καλά ελεγχόμενο- σακχαρώδη διαβήτη τύπου 2 T2DM (Κανέλλος, Τεντολούρης, Καλογερόπουλος, Α., & Καραθάνος, 2014).

Οι Αντωνία Χίου, Ειρήνη Παναγοπούλου και Φωτεινή Γάντζαλη (2014), μελέτησαν αποξηραμένα προϊόντα αμπέλου, την Κορινθιακή Σταφίδα η οποία χρησιμοποιείται στη μεσογειακή διατροφή. Η Κορινθιακή Σταφίδα -που παράγεται σχεδόν αποκλειστικά στη Νότια Ελλάδα-, αξιολογήθηκε σε όρους συνολικών και ατομικών ανθοκυανίνων, ολικών φαινολικών και αντιοξειδωτικής ικανότητας. Παρατηρήθηκαν κάποιες διαφοροποιήσεις στα χαρακτηριστικά μεταξύ παρτίδων από διάφορες περιοχές καλλιέργειας. Μέχρι πέντε ανθοκυανιδίνες (glucosides) εντοπίστηκαν στην κορινθιακή σταφίδα. Συνολικά, η βοσπιτσιάνικη κορινθιακή σταφίδα παρουσίασε την υψηλότερη

συνολική περιεκτικότητα σε ανθοκυανίνες και την χαμηλότερη συνολική περιεκτικότητα φαινολικών και δραστηριότητας ριζών. Αν και η συμβολή της κορινθιακής σταφίδας στην ημερήσια πρόσληψη ανθοκυανινών είναι μάλλον χαμηλή, η συνδυασμένη παρουσία άλλων φαινολικών, καθιστά αυτό το προϊόν πηγή υδρόφιλων αντιοξειδωτικών (Χίου, Παναγοπούλου, & Γάντζαλη, 2014).

Οι Gary Williamson και Arianna Carughi (2010) μελέτησαν τα οφέλη για καλή υγεία των ανθρώπων από την πόση και βρώση σταφυλιών, κρασιού, και σταφίδων («σουλτανίνας» και «κορινθιακής σταφίδας»). Ο σκοπός της μελέτης ήταν να συνοψίσει την ποσότητα των πολυφαινόλων, του φαινολικού οξέος και των τανινών (PPT) στην σύνθεση των σταφίδων. Τα αποτελέσματα -εκτός των άλλων- ήταν ότι οι σταφίδες μπορούν να μειώσουν την μεταγευματική απόκριση στην ινσουλίνη, να ρυθμίζουν την απορρόφηση της ζάχαρης (γλυκαιμικός δείκτης), να επηρεάζουν ορισμένους οξειδωτικούς βιοδείκτες, και να προάγουν τον κορεσμό μέσω της λεπτίνης και της γκρελίνης. Ωστόσο, μόνο ένας περιορισμένος αριθμός μελετών έχουν διεξαχθεί, και δεν είναι σαφές σε ποιο βαθμό η συνιστώσα PPT (τανίνες) είναι υπεύθυνη για οποιεσδήποτε συνέπειες. Άρα απαιτείται περισσότερη έρευνα για να καθοριστούν η βιοδιαθεσιμότητα και οι επιπτώσεις στην υγεία, του συστατικού PPT των σταφίδων. Τα αποτελέσματα της σταφίδας για τους βιοδείκτες υγείας (in vivo) σε ανθρώπους, και συγκρίνονται με τα αποτελέσματα από τα σταφύλια και το κρασί (Gary & Carughi, 2010).

Στόχος της μελέτης των Yeonsoo Kim, Steven Hertzler, Heidi Byrne και Craig Mattern (2008) ήταν να καθοριστεί ο γλυκαιμικός δείκτης (GI) και ο δείκτης ινσουλίνης της σταφίδας και να αξιολογηθεί εάν οι τιμές αυτές είναι παρόμοιες σε διαφορετικούς πληθυσμούς. Τα άτομα της μελέτης αποτελούνταν από:

- ομάδα Α: 10 υγιή άτομα (καθιστικής ζωής), ηλικίας τα $25,7 \pm 1,3$ έτη και Δείκτης μάζας σώματος [BMI] = $23,3 \pm 1,7$ kg/m²,
- ομάδα Β: 11 υγιή άτομα (με καθημερινή αερόβια άσκηση), Ηλικίας $23,1 \pm 1,0$ έτη, με ΔΜΣ = $24,1 \pm 0,3$ kg/m², και
- ομάδα Γ: 10 ενήλικες, ηλικίας $50,0 \pm 2,6$ χρόνια, με BMI = $32,6 \pm 1,9$ kg/m².

Τα άτομα της μελέτης κατανάλωναν 50g σταφίδα την ημέρα. Μετρήθηκαν οι συγκεντρώσεις γλυκόζης και ινσουλίνης σε 15, 30, 45, 60, 90, και 120 λεπτά μεταγευματικά. Ο γλυκαιμικός δείκτης της σταφίδας ήταν χαμηλός (GI, ≤ 55) στις ομάδες Β και Γ και μέτρια (GI, 55-69) στην ομάδα Α.

Ο δείκτης ινσουλίνης της σταφίδας ήταν $47,3 \pm 9,4$, $51,9 \pm 6,5$ και $54,4 \pm 8,9$ για τις ομάδες Α, Β και Γ αντίστοιχα. Κατά μέσο όρο, η ομάδα Α εκκρίνει 2 έως 2,5 φορές μικρότερη ινσουλίνη ανά γραμμάριο υδατάνθρακα σε σύγκριση με τις ομάδες Β και Γ. Έτσι, οι σταφίδες έχουν χαμηλό έως μέτριο γλυκαιμικό δείκτη (GI), με αντίστοιχο χαμηλό δείκτη ινσουλίνης. Η κατώτερη απόκριση της ινσουλίνης στην ομάδα Α σε σύγκριση με τις άλλες ομάδες δημιουργεί αυξημένη ευαισθησία στην ινσουλίνη (Kim, Hertzler, Byrne, & Mattern, 2008).

Οι Inês Ramos, Teresa Brandão και Cristina Silva (2015) ανέπτυξαν ένα μαθηματικό μοντέλο προσομοίωσης για την ηλιακή ξήρανση των σταφυλιών. Το μοντέλο αποξηραίνει το προϊόν, και αποβάλλει/διαχέει αποτελεσματικά την υγρασία. Πειράματα πεδίου πραγματοποιήθηκαν σε ένα ηλιακό στεγνωτήριο που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της Πορτογαλίας. Επιτεύχθηκε πολύ καλή πρόβλεψη πειραματικών καμπυλών ηλιακής ξήρανσης. Το μαθηματικό μοντέλο μπορεί να εφαρμοστεί για την προσομοίωση της ηλιακής ξήρανσης διαφορετικών τροφών, αφού είναι γνωστές οι θερμό-φυσικές ιδιότητες τους. Οι προσομοιώσεις που λαμβάνονται με το αναπτυγμένο μοντέλο μπορεί να είναι πολύτιμες για την πρόβλεψη του ακριβούς χρόνου αποξήρανσης, έτσι ώστε να σχεδιαστεί, και να βελτιστοποιηθεί η παραγωγή ξηρών τροφίμων (Ramos, Brandão, & Silva, 2015).

Εικόνα 1.4: Προσομοίωση, από την μελέτη των Inês Ramos, Teresa Brandão και Cristina Silva, της ηλιακής ξήρανσης των σταφυλιών με τη χρήση ενός ολοκληρωμένου μοντέλο μεταφοράς θερμότητας και μάζας.

Πηγή: (Ramos, Brandão, & Silva, 2015).

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ»

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Σύμφωνα με τη Διεθνή Συνεταιριστική Συμμαχία, συνεταιρισμός είναι μια «αυτόνομη ένωση προσώπων που συγκροτείται εθελοντικά για την αντιμετώπιση των κοινών οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών αναγκών και επιδιώξεων τους, διαμέσου μιας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης». Ο ορισμός δόθηκε στο Μάντσεστερ της Αγγλίας το 1995 στο παγκόσμιο συνέδριο συνεταιριστικών οργανώσεων. Κατά τον 19^ο αιώνα αναπτύχθηκε ο όρος αυτός όπου και εξελίχθηκε ως ιδεολογία και ως κίνημα με κοινωνικό και οικονομικό περιεχόμενο αποβλέποντας κυρίως στις ασθενέστερες τάξεις των εργαζομένων για την ικανοποιητικότερη αντιμετώπιση των διαφορών συχνά αναφωμένων αυθαιρεσιών του άκρατου κεφαλαιοκρατισμού. Στα συντάγματα όλων των φιλελεύθερων και δημοκρατικών πολιτειών (δικαίωμα του «συνεταιρίζεσθαι») θεμελιώνεται η ελευθερία της συγκρότησης συνεταιρισμού για την επιδίωξη νόμιμων σκοπών (Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία, 2013).

Στην Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου βρίσκεται η ελευθερία του «συνεταιρίζεσθαι», Άρθρο 20, «Καθένας έχει το δικαίωμα στην ελευθερία της ειρηνικής συνάθροισης και του συνεταιρίζεσθαι. Κανείς δεν μπορεί να υποχρεωθεί να συμμετέχει σε ορισμένο σωματείο».

2.2 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Το σύνολο μέτρων, μεθόδων και διαδικασιών που λαμβάνονται εκάστοτε για αγροτική ανάπτυξη ονομάζεται γενικά αγροτική πολιτική. Η γεωργική, κτηνοτροφική, δασική και αλιευτική ανάπτυξη περιλαμβάνονται, επίσης, στον όρο αυτό.

Όταν η ανθρωπότητα άρχισε να εισέρχεται σε ανώτερο πολιτισμό η καλλιέργεια της γης έπαψε να αφήνεται στη τύχη της όπως συνέβαινε στους πρωτόγονους λαούς. Από τους μυθικούς ακόμα χρόνους η πολύ στενή σχέση του ανθρώπου με τα προϊόντα της γης, του επέβαλε να προσπαθεί να πετύχει καλύτερες γεωργικές αποδόσεις. Για να το πετύχει αυτό άρχισε να αναζητά καλύτερα είδη καλλιέργειας, καταλληλότερο έδαφος, καλύτερους σπόρους και φυσικά με τον καιρό καλύτερα λιπάσματα, παραγωγικότερα ζώα,

καταλληλότερους εργάτες, τελειότερα μηχανήματα και μέσα παραγωγής (Αγροτική πολιτική-Wikipedia, 2016).

Ως εκ τούτου οι κοινωνίες όταν άρχισαν να προσλαμβάνουν την έννοια της πόλης-κράτους και στη συνέχεια κράτους, με τη σημερινή τους μορφή σε συνάρτηση με το αυξανόμενο εμπόριο που έλαβε διεθνή χαρακτήρα, η ανάγκη της κρατικής παρέμβασης για τη ρύθμιση των κυριότερων συναφών ζητημάτων κατέστη περισσότερο αναγκαία. Το γεγονός αυτό ήταν δεδομένο αφού δεν θα μπορούσαν τα οργανωμένα κράτη να αγνοήσουν την ποιοτική και ποσοτική απόδοση των καλλιεργειών των εδαφών τους, από τη στιγμή που σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με την διατροφή του πληθυσμού και με την γενικότερη οικονομική ανάπτυξή τους.

Αυτή, λοιπόν, η κρατική παρέμβαση για την αγροτική ανάπτυξη ονομάζεται αγροτική πολιτική και εφαρμόζεται με νόμους, μεθόδους και συστήματα που επιβάλλονται κατά καιρούς. Η σημασία της αγροτικής πολιτικής είναι τόσο σπουδαία που παγκοσμίως όλα σχεδόν τα κράτη έχουν δημιουργήσει ειδικό Υπουργείο για την άσκηση αυτής της πολιτικής. Η αγροτική πολιτική στην Ελλάδα ασκείται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, αλλά και από τον μεγάλο πιστωτικό φορέα όπως είναι η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, όπως επίσης και από διάφορους άλλους αγροτικούς ημικρατικούς οργανισμούς ή γεωργικούς συνεταιρισμούς.

Σήμερα η αγροτική πολιτική κάθε κράτους διακρίνεται σε διάφορους επιμέρους κλάδους όπως είναι η αγροτική ασφάλεια, η αγροτική πίστη, η γεωργική εκπαίδευση, ο κρατικός παρεμβατισμός στη ρύθμιση των τιμών, η εξασφάλιση αγορών διάθεσης των προϊόντων, η ρύθμιση σχέσεων αγροκτημόνων - εργατών καθώς και διακρατικών σχέσεων συναφούς εμπορίου. Η αγροτική νομοθεσία είναι το σύνολο της νομοθεσίας που ρυθμίζει όλα τα παραπάνω σχετικά ζητήματα.

Μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί δεν θα μπορούσαν να αγνοήσουν τη σπουδαιότητα της αγροτικής πολιτικής που έλαβε στη σύγχρονη εποχή μια διεθνή διάσταση. Έτσι αρχικά η Κοινωνία των Εθνών³ και στη συνέχεια ο ΟΗΕ⁴ περιέλαβαν στο πλαίσιο των γενικών

³ Η Κοινωνία των Εθνών (Κ.τ.Ε.) είναι Διεθνής Οργανισμός - Σύνδεσμος που ιδρύθηκε το 1919. Οι στόχοι του Συνδέσμου περιλάμβαναν τον αποπλισμό, την πρόληψη του πολέμου μέσω της συλλογικής ασφάλειας, τη διευθέτηση των διαφορών μεταξύ των χωρών μέσω των διαπραγματεύσεων και της διπλωματίας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής παγκόσμια. Η φιλοσοφία της διπλωματίας του Συνδέσμου αποτέλεσε θεμελιώδη αλλαγή στη σκέψη από αυτή που επικρατούσε τα προηγούμενα εκατό χρόνια.

προσπαθειών τους την επεξεργασία και εφαρμογή μιας διεθνούς αγροτικής πολιτικής που αποβλέπει στην αύξηση της παγκόσμιας γεωργικής παραγωγής με στόχο την καλύτερη και φθηνότερη διατροφή των λαών της Γης (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας-Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις, 2016).

Εφαρμογή αυτού του στόχου είναι η δημιουργία ιδιαίτερου διεθνούς οργανισμού του ΟΗΕ τον Οκτώβριο του 1945, ο οποίος φέρει τον επίσημο τίτλο Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας (FAO)⁵.

2.3 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ως Αγροτική Οικονομία χαρακτηρίζεται το σύνολο των πάσης φύσεως συστηματικών ενεργειών που αποβλέπουν στη διάθεση αγαθών και παροχή υπηρεσιών τα οποία σχετίζονται με τις γεωργικές δραστηριότητες, ικανοποιώντας ανθρώπινες ανάγκες, έναντι κάποιου ωφελήματος.

Συνεπώς η αγροτική οικονομία εντάσσεται στην πρωτογενή παραγωγή. Είναι η επιστήμη που πραγματεύεται τους όρους, τους νόμους αλλά και τα έθιμα ενός τόπου, μιας χώρας ή ομοσπονδίας χωρών που επηρεάζουν τις ενέργειες που αποσκοπούν στην απόκτηση και στην εκμετάλλευση του γεωργικού πλούτου (Αγροτική οικονομία-Wikipedia, 2016).

Πλήθος αγροτικών δραστηριοτήτων μεταξύ των οποίων συγκαταλέγονται γεωργικές, δασικές, κτηνοτροφικές, αλιευτικές κ.ά. εντάσσονται στην αγροτική οικονομία. Τέτοιες αγροτικές δραστηριότητες είναι η εκλογή κατάλληλου εδάφους, κατάλληλου είδους σποράς, ή αντικατάσταση μιας καλλιέργειας με άλλη περισσότερο αποδοτική, το ίδιο και στη κτηνοτροφία, η αναζήτηση και χρήση κατάλληλων λιπασμάτων, γεωργικών φαρμάκων, γεωργικών, κτηνοτροφικών, αλιευτικών υλοτομικών κ.λπ. εργαλείων, μηχανικών μέσων και μηχανών, σκαφών, εξειδίκευση εργατών, κατασκευή υποδομών ανάπτυξης, φύλαξης και προώθησης αγαθών, παρακολούθησης των τιμών, αναζήτηση συμφερότερων αγορών και προώθησης κ.λπ. Η αγροτική οικονομία κατά περίπτωση εξετάζει όλα αυτά και άλλα θέματα.

⁴ Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) είναι ένας διεθνής οργανισμός παγκόσμιας εμβέλειας μεταξύ των κρατών του κόσμου με σκοπό τη συνεργασία στο Διεθνές Δίκαιο, την ασφάλεια, την οικονομική ανάπτυξη και την πολιτική ισότητα. Πρόδρομός του θεωρείται η Κοινωνία των Εθνών (ΚτΕ).

⁵ Η Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας, (Food and Agriculture Organization, FAO) είναι ένας διεθνής διακρατικός οργανισμός και αποτελεί εξειδικευμένη διεύθυνση του ΟΗΕ.

Η αγροτική οικονομία ανάλογα με το πολίτευμα της κάθε χώρας διακρίνεται σε κρατική και ιδιωτική. Στην Ελλάδα με εξαίρεση τους εθνικούς δρυμούς και εθνικούς κήπους πρόκειται για ιδιωτική την οποία η κρατική αγροτική πολιτική συμπληρώνει και κατευθύνει, αποβλέποντας στην ποιοτική και ποσοτική ανάπτυξη της παραγωγής προς όφελος των αγροτών και γενικότερα όλου του πληθυσμού.

Τέλος, η αγροτική οικονομία αποτελεί αντικείμενο εξέτασης της Αγροτικής Οικονομικής, η οποία αποτελεί ιδιαίτερο κλάδο της Οικονομικής επιστήμης.

2.4 ΑΓΡΟΤΙΚΟΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΙ

Όσοι συνεταιρισμοί δραστηριοποιούνται σε οποιονδήποτε τομέα της αγροτικής οικονομίας για την ίδρυση των οποίων απαιτούνται τουλάχιστον είκοσι (20) άτομα είναι Αγροτικοί. Για την ενίσχυση του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα του αγροτικού συνεταιρισμού δίνεται η δυνατότητα απόκτησης περισσότερων από μιας μερίδων, οι οποίες προσφέρουν στον κάτοχο δικαίωμα περισσότερων από μιας ψήφου, η οποία όμως σε καμιά περίπτωση δεν μπορεί να ξεπερνά τις τρεις. Ως νομικό πρόσωπο κάθε αστικός και γεωργικός συνεταιρισμός, είναι έμπορος και συνεπώς μπορεί να κηρυχτεί σε πτώχευση. Ωστόσο οι συνέταιροι αγροτικού συνεταιρισμού δεν μπορούν να προσωποκρατηθούν για τα χρέη του τελευταίου (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων, 2016).

Στην ελληνική νομοθεσία διακρίνονται οι:

- Αστικοί συνεταιρισμοί, το νομικό πλαίσιο της λειτουργίας των οποίων ρυθμίζεται από το νόμο 1667/1986 και
- Αγροτικοί συνεταιρισμοί που διέπονται από το νόμο 2810/2000.

Οι αστικοί συνεταιρισμοί, περιλαμβάνουν:

- Καταναλωτικούς συνεταιρισμούς, που για τη σύστασή τους απαιτούνται τουλάχιστον εκατό άτομα, ενώ απαιτούνται δεκαπέντε άτομα για τους λοιπούς, όπως:
- Παραγωγικούς συνεταιρισμούς
- Προμηθευτικούς συνεταιρισμούς
- Πιστωτικούς συνεταιρισμούς
- Μεταφορικούς συνεταιρισμούς
- Τουριστικούς συνεταιρισμούς

Οι Αγροτικοί ή γεωργικοί συνεταιρισμοί, οι οποίοι περιλαμβάνουν κτηνοτροφικούς και αλιευτικούς συνεταιρισμούς, οι οποίοι αποτελούν οικονομικές οργανώσεις με συλλογική καλλιέργεια, ή παραγωγή, επεξεργασία, διάθεση (εμπορία) αγαθών, δανειοδότηση μελών, αποζημιώσεις επί καταστροφών κ.λπ. αποτελούν αξιοσημείωτες επιμέρους μορφές συνεταιρισμών.

Τα κέρδη των παραπάνω μορφών συνεταιρισμών και περισσότερο των καταναλωτικών επιστρέφονται στα μέλη τους υπό μορφή μερίσματος ανάλογα με το χρηματικό ποσό που δαπανήθηκε από κάθε μέτοχο μέσα σε κάποιο τακτό διάστημα.

Ο δεύτερος και τρίτος βαθμός συνεταιριστικής οργάνωσης καταργήθηκε με το νόμο 4015/2011 και δρομολογήθηκε η μετατροπή τους σε πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς. Ταυτόχρονα, άρχισαν ευρείας έκτασης συγχωνεύσεις αγροτικών συνεταιρισμών και ουσιαστική αδρανοποίηση μεγάλου αριθμού ανενεργών. Τέλος, δρομολογήθηκε η δραστική διευθέτηση των συνεταιριστικών χρεών μέσω σχεδίων αναδιάρθρωσης και εξυγίανσης.

Το κεντρικό συντονιστικό όργανο των αγροτικών συνεταιρισμών και η διοίκηση της (διοικητικό συμβούλιο και γενική συνέλευση) πρέπει να εκλέγεται από πανελλήνιο συνέδριο αντιπροσώπων που προκύπτουν με άμεση και καθολική ψηφοφορία μεταξύ των συνεταιριστών όλης της Χώρας είναι η ΠΑΣΕΓΕΣ. Η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση (ΔΣΕ) έχει ιδρυθεί από το 1895 η οποία επεξεργάζεται τις Αρχές που πρέπει να ακολουθούν οι συνεταιρισμοί σε παγκόσμια κλίμακα. Πρόκειται για τους νομικούς κανόνες των διαφόρων συνεταιριστικών νομοθεσιών. Το 1937, το 1966 και τελευταία το 1995 στο Συνέδριο της στο Μάντσεστερ της Μ. Βρετανίας η ΔΣΕ αναθεώρησε τρεις φορές τις Συνεταιριστικές Αρχές, προσαρμόζοντας τις σε ένα μεταβαλλόμενο κόσμο.

Ιστορικά οι συνεταιρισμοί αποτελούν τον κύριο κορμό κοινωνικής οικονομίας⁶ στην Ελλάδα. Λειτουργούν κυρίως ως επιχειρήσεις, με την έννοια ότι παράγουν και διαθέτουν στην αγορά προϊόντα ή υπηρεσίες (Συνεταιρισμός-Wikipedia, 2016).

⁶Σύμφωνα με τον Ν. 4019/2011, Κοινωνική Οικονομία ορίζεται: «το σύνολο των οικονομικών, επιχειρηματικών, παραγωγικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων, οι οποίες αναλαμβάνονται από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, των οποίων ο καταστατικός σκοπός είναι η επιδίωξη του συλλογικού οφέλους και η εξυπηρέτηση γενικότερων κοινωνικών συμφερόντων» (Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία, 2013).

2.5 ΕΘΝΙΚΟ ΜΗΤΡΩΟ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΩΝ

Σύμφωνα με το Ν. 4384/2016 (ΦΕΚ Α'78) «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις», ο οποίος ισχύει από τις 26 Απριλίου 2016, ο έλεγχος των ΑΣ ασκείται από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, μέσω της Διεύθυνσης Οικονομικών Ελέγχων και Επιθεώρησης (Αρμόδια Αρχή).

Για να ανταποκριθεί όσον το δυνατόν πληρέστερα στην υλοποίηση των σκοπών της, το βασικό εργαλείο της Αρμόδιας Αρχής είναι το Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων Συλλογικών Φορέων (στο εξής Μητρώο) του άρθρου 19 του Ν. 4384/2016, το οποίο αποτελεί συνέχεια του Εθνικού Μητρώου Αγροτικών Συνεταιριστικών Οργανώσεων και Διεπαγγελματικών Οργανώσεων, που συστάθηκε με το άρθρο 2 του 4015/2011, στο πλαίσιο άσκησης της κρατικής εποπτείας επί των Α.Σ. και πρόκειται μια ηλεκτρονική βάση δεδομένων και πληροφοριών.

Στο Μητρώο καταχωρούν ηλεκτρονικά τις υποβαλλόμενες αιτήσεις τους, όλοι οι Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (Α.Σ.), οι Κλαδικοί Εθνικοί Α.Σ., οι Κλαδικοί Α.Σ. οι Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις, οι Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί και το Ταμείο Αγροτικής Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.

Μέσα σε ένα χρόνο από την έναρξη ισχύος του νόμου 4384/2016, όσοι Α.Σ. λειτουργούν και είναι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο, πρέπει να προβούν σε τροποποίηση των καταστατικών τους σύμφωνα με τις διατάξεις του και να προσαρμοστούν στη διάταξη της παραγράφου 1 του άρθρου 4 του Νόμου αυτού, ως προς τον αριθμό των μελών τους (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων, 2016).

2.5.1 Νομοθεσία Αγροτικών Συνεταιρισμών

Η νομοθεσία για τους Αγροτικούς Συνεταιρισμούς (Α.Σ.) αποτελείται από τους παρακάτω νόμους:

1. Ν.4384/2016 (ΦΕΚ Α' 78/26.04.2016) «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις». Και σύμφωνα με το Άρθρο 1 (Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας-Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις, 2016): «Αγροτικός Συνεταιρισμός, στο εξής ΑΣ, είναι αυτόνομη ένωση προσώπων, η οποία

συγκροτείται εθελοντικά και επιδιώκει, με την αμοιβαία βοήθεια και την αλληλεγγύη των μελών της, τη συλλογική οικονομική, κοινωνική, πολιτιστική ανάπτυξη και προαγωγή τους, μέσω μίας συνιδιόκτητης και δημοκρατικά διοικούμενης επιχείρησης. ΑΣ θεωρούνται και οι αλιευτικοί, κτηνοτροφικοί, πτηνοτροφικοί, μελισσοκομικοί, σηροτροφικοί, αγροτουριστικοί, αγροβιοτεχνικοί, οικοτεχνικοί και άλλοι συνεταιρισμοί οποιουδήποτε κλάδου ή δραστηριότητας της αγροτικής οικονομίας. Οι Δασικοί Συνεταιρισμοί και οι Ενώσεις αυτών, δεν εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος νόμου. Ο ΑΣ είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και έχει εμπορική ιδιότητα. Αναπτύσσει κάθε είδους δραστηριότητα για την επίτευξη των σκοπών του στο πλαίσιο του νόμου και του καταστατικού του. Για την εκπλήρωση των σκοπών του, ο ΑΣ μπορεί να συνιστά νομικά πρόσωπα, να συμπράττει με καταναλωτικούς ή άλλους συνεταιρισμούς, με νομικά πρόσωπα του δημόσιου ή ιδιωτικού τομέα, με κοινωφελείς οργανισμούς, με επιχειρήσεις οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), με συνεταιριστικές οργανώσεις άλλων χωρών και με φυσικά ή νομικά πρόσωπα στο πλαίσιο της διακρατικής ή και διεπαγγελματικής συνεργασίας. Ο ΑΣ μπορεί, επίσης, να ιδρύει υποκαταστήματα, παραρτήματα ή γραφεία στο εσωτερικό και το εξωτερικό. Για θέματα που δεν ρυθμίζονται από τον παρόντα νόμο, εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι διατάξεις του εμπορικού δικαίου και του αστικού κώδικα».

2. Ν.2169/1993/(ΦΕΚ Α'149/10.09.1993) «Αγροτικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚΑ'149). Με την παράγραφο 1β) του άρθρου 50 του Ν. 4384/2016, διατηρούνται σε ισχύ:
 - a. Το άρθρο 44 «Παραχώρηση εκμετάλλευσης και βελτίωση δασών σε Δασικούς Συνεταιρισμούς-Συνεταιρισμοί εκμετάλλευσης δημόσιων εκτάσεων».
 - b. Οι παράγραφοι 1 έως 6 και 8 του άρθρου 47 «Αναγκαστικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις» όπως ισχύει, μετά την προσθήκη της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του Ν. 3208/2003.
3. Ν.4015/2011 (ΦΕΚ Α' 210/21.09.2011) «Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου. Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους». Με την παράγραφο 1γ) του άρθρου 50 του Ν. 4384/2016, διατηρείται σε ισχύ το άρθρο 17 «τροποποιούμενες διατάξεις του ν. 1361/1983 «Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις» (Α'66)».
4. Ν. 4277/2014 (ΦΕΚ Α'156/01.08.2014), άρθρο 61, παράγραφοι 14 και 17.

2.5.2 Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί

Ακολουθεί η νομοθεσία που διέπει τις Αναγκαστικές Συνεταιριστικές Οργανώσεις σε ενιαίο κείμενο. Έτσι με τον Α.Ν. 1627/1939 « Περί δασικών συνεταιρισμών» (ΦΕΚ/Α'64), και όπως συμπληρώθηκε-τροποποιήθηκε με (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί, 2016):

- τον Α.Ν. 2124/1939 « Περί ερμηνείας του άρθρου 28 του Ν. 4173 περί δασικού κωδικός, προσθήκης εις τον Α.Ν. 1700/1939 περί δασικών μεταφορικών εγκαταστάσεων και τροποποίησης διατάξεων τινών των περί δασών νόμων» (ΦΕΚ/Α'522) άρθρο 8,
- τον Α.Ν. 2359/1940 « Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των περί Γνωμοδοτικών Συμβουλίων Δασών και Συμβουλίου Ιδιοκτησίας Δασών διατάξεων και τροποποίησης διατάξεων τινών των Α.Ν. 857/37, 1627/39, 2204/40 κλπ. » (ΦΕΚ/Α'163) άρθρα 7 και 8,
- τον Α.Ν. 854/1946 « Περί τροποποίησης των περί δασικών συνεταιρισμών και ενίων άλλων διατάξεων και περί εκμεταλλεύσεως κεκαυμένων δασών» (ΦΕΚ/Α'18) άρθρα 1-3 και
- το Ν.Δ. 2501/1953 « Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης ενίων διατάξεων των περί Δασών Νόμων » (ΦΕΚ/Α'200) άρθρο 28.

Σύμφωνα με τον αναγκαστικό νόμο υπ' αριθ. 1627/1939 «Περί δασικών συνεταιρισμών» και ειδικότερα του Άρθρου 1 (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2016): *«Οι δασικοί Συνεταιρισμοί παραγωγής διακρίνονται εις Συνεταιρισμούς δασοκτημόνων και εις Συνεταιρισμούς εργασίας ή δασικών εργατών. Οι συνεταιρισμοί δασοκτημόνων σκοπούσι την άσκησιν και βελτίωσιν της δασοπονίας και διακρίνονται: α) Εις Συνεταιρισμούς ιδιοκτησίας ή από κοινού συνεταιρικής εκμεταλλεύσεως δασών, οσάκις πρόκειται περί εξ αδιαιρέτου κυρίων ή νομέων του αυτού δάσους και β) Εις Συνεταιρισμούς πλήρους ή περιορισμένης εκμεταλλεύσεως, οσάκις πρόκειται περί από κοινού συνεταιρικής εκμεταλλεύσεως γειτονούντων δασοτεμαχίων ανηκόντων κεχωρισμένως εις κατ' ιδίαν κυρίου ή νομείς. Εις την τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν ο Συνεταιρισμός αφορά την πλήρη ή περιορισμένην εκμετάλλευσιν του εκ των δασοτεμαχίων τούτων αποτελουμένου δασικού συγκροτήματος. Οι Συνεταιρισμοί εργασίας, αποτελούμενοι από δασικούς εργάτας πάσης φύσεως, ως υλοτόμους τεχνικού ή καυσίμου ξύλου ρητινοσυλλέκτας, ανθρακείς, ασβεστοποιούς, συλλογείς βαλανιδίου, μεταφορείς δια ζώων, ποιμένας κ.λ.π. σκοπούσι την εξασφάλισιν επαρκούς εργασίας εις τα μέλη των ή την ικανοποίησιν των ατομικών αναγκών*

των δια της μισθώσεως ή αναλήψεως των καρπώσεων δάσους τινός. Οι Συνεταιρισμοί πλήρους ή περιορισμένης εκμεταλλεύσεως είναι είτε αμιγώς παραγωγικοί είτε μικτοί παραγωγικοί και άλλης φύσεως, ως πιστωτικοί πωλήσεως προμηθείας κ.λπ.».

2.5.3 Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις

Ακολουθεί η νομοθεσία που διέπει τις Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις σε ενιαίο κείμενο. Έτσι με τον Ν.1361/1983 «Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις» (ΦΕΚ/Α'66), όπως συμπληρώθηκε - τροποποιήθηκε με (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις, 2016):

1. Ν.2538/1997 «Τροποποίηση της κείμενης νομοθεσίας για τα γεωργικά και κτηνιατρικά φάρμακα, ρύθμιση χρεών συνεταιριστικών οργανώσεων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ/Α'242), άρθρο 51.
2. Ν.2945/2001 «Εθνικό σύστημα προστασίας της αγροτικής δραστηριότητας και άλλες ρυθμίσεις θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας» (ΦΕΚ/Α'223), άρθρο 38.
3. Ν.3147/2003 «Ρύθμιση θεμάτων αγροτικής γης, επίλυση ζητημάτων αποκατασταθέντων και αποκαθισταμένων κτηνοτρόφων και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ/Α'135), άρθρο 20.
4. Ν. 4015/2011 «Θεσμικό πλαίσιο για τους αγροτικούς συνεταιρισμούς, τις συλλογικές οργανώσεις και την επιχειρηματικότητα του αγροτικού κόσμου - Οργάνωση της εποπτείας του Κράτους» (ΦΕΚ/Α'210), άρθρα 17, 18 και 20.

2.5.4 Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π.)

Ακολουθεί η κείμενη νομοθεσία που διέπει τις Ομάδες Παραγωγών σε ενιαίο κείμενο. Έτσι με τους νόμους / Προεδρικά Διατάγματα (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2016):

1. Το Π.Δ.36/1986 «Όροι προϋποθέσεις και διαδικασία αναγνώρισης Ομάδων Παραγωγών και Ενώσεων Ομάδων Παραγωγών » (ΦΕΚ/Α'12), όπως διαμορφώθηκε και ισχύει με τις τροποποιήσεις του:
 - a. με το Π.Δ.230/1991 «Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων του Π.Δ.36/1986» (ΦΕΚ/Α'86).
 - b. με το Ν.2637/1998 «Σύσταση Οργανισμού Πιστοποίησης Λογαριασμών, Οργανισμού Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων, Οργανισμού Πιστοποίησης και Επίβλεψης Γεωργικών

Προϊόντων, Γενικών Διευθύνσεων και θέσεων Προσωπικού στο Υπουργείο Γεωργίας και Εταιρείας Αξιοποίησης Αγροτικής Γης- ΑΕ και άλλες διατάξεις» Κεφάλαιο Ε΄, Άρθρα 60, 61 (ΦΕΚ Α΄/200).

- c. με το Ν.2732/1999 « Διεπαγγελματικές Οργανώσεις και ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας του Υπουργείου Γεωργίας ». Άρθρο 4, παράγραφοι 23-26 και Άρθρο 26, παράγραφος 2 (ΦΕΚ Α΄/154).
2. Τα διατηρούμενα σε ισχύ άρθρα 6, 7, 8, και 9 του Π.Δ.614/1981 « Περί αναγνώρισεως Ομάδων Παραγωγών και Ενώσεων αυτών » (ΦΕΚ/Α΄/155), σύμφωνα με το άρθρο 7 του Π.Δ.36/1986.
3. Ν. 4384/2016 «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ Α΄78), άρθρο 37 «Ομάδες παραγωγών, οργανώσεις παραγωγών και Ενώσεις Οργανώσεων Παραγωγών».

2.5.5 Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (Δ.Ο.)

Ακολουθεί η νομοθεσία που διέπει τις Διεπαγγελματικές Οργανώσεις σε ενιαίο κείμενο. Έτσι σύμφωνα με τον νόμο Ν. 4384/2016(ΦΕΚ Α΄78/26.04.2016) «Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις», (ΦΕΚ Α΄78), άρθρο 34 «Διεπαγγελματικές Οργανώσεις» (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων- Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (Δ.Ο.), 2016).

2.6 ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΜΟΣ

Με τον κανονισμό 1435/2003 άμεσα εφαρμόσιμο με υπερνομοθετική ισχύ, η Ευρωπαϊκή ένωση, εισάγει την δυνατότητα ίδρυσης ιδιαίτερης μορφής συνεταιρισμού που δεν εντάσσεται στις παραπάνω εθνικές κατηγορίες, τον Ευρωπαϊκό Συνεταιρισμό (Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρία-ΕΣΕΤ / European Cooperative Society-SCE) (Alemanno G.-Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2003).

Κάποιες λεπτομέρειες για τους Ευρωπαϊκούς συνεταιρισμούς ρυθμίζονται περαιτέρω από τον εφαρμοστικό νόμο 4099/2012. Όμως, δυστυχώς, εισάγονται και κάποιες διατάξεις αντίθετες στον 1435/2003 οι οποίες αν και δεν ισχύουν καθότι ο κανονισμός έχει υπέρ νομοθετική ισχύ, δημιουργούν νομικό μπερδεμα.

Η σειρά εφαρμογής των διαφόρων διατάξεων βάσει του κανονισμού ορίζεται ως εξής:

- ✓ κανονισμός
- ✓ διατάξεις του καταστατικού που ρητά προβλέπει ο κανονισμός
- ✓ ειδικοί εθνικοί νόμοι για τις SCE
- ✓ εθνικοί νόμοι για τους συνεταιρισμούς
- ✓ διατάξεις του καταστατικού εφόσον δεν αντιτίθενται στους νόμους.

Κάποια άρθρα, λοιπόν, του καταστατικού (μόνο όσα προβλέπει ο κανονισμός) έχουν υπερνομοθετική ισχύ και εφαρμόζονται έστω και με αντίθετη διάταξη εθνικού νόμου.

Η αρχή της μη διάκρισης είναι η βασική αρχή του κανονισμού που ορίζει ότι δεν μπορεί να γίνεται διάκριση του Ευρωπαϊκού συνεταιρισμού από τους εγχώριους.

Ο συνεταιρισμός ιδρύεται από τουλάχιστον 2 νομικά πρόσωπα από διαφορετικές χώρες της ΕΕ ή από τουλάχιστον 5 φυσικά ή νομικά πρόσωπα από τουλάχιστον 2 διαφορετικές χώρες της ΕΕ.

Το ελάχιστο κεφάλαιο είναι 30.000€ εκ του οποίου το 25% πρέπει να κατατεθεί κατά την ίδρυση και το υπόλοιπο εντός 5 ετών από την ίδρυση (άσχετα με το ότι ο 4099/2012 λέει άλλα).

Ο Ευρωπαϊκός συνεταιρισμός κατά την διάλυση υπάγεται στην αρχή της αφίλοκερδούς διανομής εκτός αν το καταστατικό του προβλέπει διαφορετικά.

Η ίδρυση γίνεται ως εξής:

1. Συντάσσεται το καταστατικό και υπογράφεται από τους ιδρυτές δίχως ιδιαίτερη διατύπωση.
2. Κατατίθεται στο ΓΕΜΗ το υπογραφέν καταστατικό (δεν εγγράφεται στο μητρώο του ειρηνοδικείου και δεν γίνεται έλεγχος νομιμότητας - εγγράφεται στο πρώην μητρώο ανωνύμων).
3. Δημοσιεύεται στο ΓΕΜΗ οπότε και επέρχεται η σύσταση, ανακοινώνεται στο ΦΕΚ και στην Εφημερίδα ΕΕ.

2.7 ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Εξειδικευμένη διεύθυνση του ΟΗΕ αποτελεί ο διεθνής διακρατικός οργανισμός, «Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας (Food and Agriculture Organization, FAO)».

Ο Πρόεδρος των ΗΠΑ Φραγκλίνος Ρούσβελτ, στο Χοτ Σπριγκς στη Βιρτζίνια, το 1943 είχε την ιδέα της δημιουργίας του FAO, όταν τότε 34 κράτη-μέλη του ΟΗΕ συγκρότησαν τον διεθνή αυτόν οργανισμό του οποίου και η πρώτη σύνοδος συνήλθε στο Κεμπέκ (Καναδάς) τον Οκτώβριο του 1945, όπου και συνομολογήθηκε και υπεγράφη ο καταστατικός χάρτης του. Σήμερα η έδρα του FAO είναι στη Ρώμη (Ιταλία).

Εδράζεται στη Ρώμη και η Ρωσία από τις 11 Απριλίου 2006 συμπεριλαμβάνεται στα 194 μέλη του. Σκοπός του είναι η βελτίωση του επιπέδου διατροφής των κατοίκων των αναπτυσσόμενων χωρών, η εξασφάλιση και βελτίωση των συστημάτων παραγωγής και διανομής των γεωργικών πόρων και η βελτίωση των συνθηκών ζωής των αγροτικών, κτηνοτροφικών και αλιευτικών πληθυσμών, ώστε να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της παγκόσμιας οικονομίας.

Το Συμβούλιο υπάρχουν 27 μέλη τα οποία εκλέγονται ανά τριετία από τη Συνέλευση ή Γενική Διάσκεψη. Αυτή αποτελεί το εκτελεστικό του όργανο και εξασφαλίζει τη συνέχεια της δράσης του οργανισμού, παρακολουθώντας συνεχώς την κατάσταση στην οποία βρίσκεται η γεωργία και το επίπεδο διατροφής στο κόσμο. Στην Ουάσινγκτον, στο Κάιρο, στην Μπανγκόκ, στο Σαντιάγο και στο Ρίο ντε Τζανέιρο υπάρχουν τα περιφερειακά γραφεία. Επίσης το συμβούλιο που συγκροτείται από εκπροσώπους 49 Κρατών-μελών εκλέγεται από τη Συνέλευση, όπως και ο Γενικός Διευθυντής⁷.

Ο FAO για να πραγματοποιήσει αυτούς τους σκοπούς (Our strategic objectives-FAO, 2016):

- ✓ Διατηρεί μια υπηρεσία πληροφοριών η οποία συγκεντρώνει στοιχεία και στατιστικές που σχετίζονται με τη διατροφή, τη γεωργία, την αλιεία και τη δασοκομία.

⁷ Για την περίοδο Ιανουάριος 2012 μέχρι Ιούλιος 2015 Διευθυντής έχει εκλεγεί ο Χοσέ Γκραζιάνο ντα Σίλβα (José Graziano da Silva), από την Βραζιλία, ο οποίος διαδέχθηκε το Ζακ Ντιούφ.

- ✓ Αναπτύσσει δράση σε εθνικό και διεθνές επίπεδο ώστε να βελτιωθούν όλες οι πλευρές της παραγωγής, του εμπορίου, της συντήρησης και μεταφοράς των προϊόντων της γεωργίας και της αλιείας.
- ✓ Προσφέρει τεχνική βοήθεια, που άπτεται στους διάφορους τομείς της αρμοδιότητά της, στα κράτη μέλη τα οποία ανήκουν στην οργάνωση, όταν το ζητήσουν.

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ»

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το 1893 τοποθετείται η χρονολογική αφετηρία του σταφιδικού ζητήματος, όταν η κατακόρυφη πτώση της κατανάλωσης της σταφίδας μαζί με την κρίση υπερπαραγωγής οδήγησαν σε μια διαρκή περίοδο κρίσης. Η σταφιδική κρίση δε σήμανε την οριστική καταστροφή της αγοράς της σταφίδας. Αντίθετα ο κλάδος συνέχισε να αποτελεί ένα βασικό συντελεστή της εθνικής οικονομίας και κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου (Αρώνη-Τσίχλη, 2016).

Μέσω της καταγραφής και της μελέτης των αγώνων του σταφιδικού κινήματος ανιχνεύονται τα στοιχεία που συνθέτουν το πολιτικό πλαίσιο της εποχής. Το πολιτικό πλαίσιο σηματοδεύτηκε από δύο κύρια χαρακτηριστικά, τη διαρκή κρίση του κοινοβουλευτικού συστήματος και την ένταση της κρατικής καταστολής.

Σημαντική πτυχή των κοινωνικών αγώνων του Μεσοπολέμου αποτελεί η κοινωνική διαμαρτυρία των σταφιδοπαραγωγών, καθώς σημάδεψε την ιστορία του αγροτικού κινήματος. Από το 1928 και έπειτα η κλιμάκωση των κινητοποιήσεων αναδεικνύει την κοινωνική όψη του σταφιδικού ζητήματος, αφού η σταφίδα συνεχίζει να επηρεάζει τις κοινωνίες της Πελοποννήσου. Μάλιστα, η κοινωνική πίεση κορυφώνεται με τα γεγονότα του 1935, παρόλη τη μεταρρυθμιστική πολιτική του κράτους με σκοπό την εκτόνωση του προβλήματος (Πιζάνιας, 1988).

Λόγω της διαπλοκής του οικονομικού, πολιτικού και κοινωνικού παράγοντα τίθενται ερωτήματα, όπως με ποιους τρόπους το κράτος κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου αντιμετώπισε την σταφιδική κρίση. ακόμη, πώς επηρέασαν οι αγώνες των σταφιδοπαραγωγών την ελληνική κοινωνία και τους κοινωνικούς αγώνες στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπ' όψιν το κίνημα των λιμενεργατών της Καλαμάτας ένα χρόνο πριν, αλλά και εκείνο των καπνεργατών το 1936. Τέλος, αναζητείται η πιθανή επιρροή που άσκησε στην εξέλιξη των κινητοποιήσεων ο αγροτισμός, το ιδεολογικό ρεύμα που εξέφρασε το Αγροτικό Κόμμα και οι τάσεις του.

3.2 Η ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ ΚΑΙ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΟΙ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Το κατεξοχήν εξαγωγικό προϊόν μέχρι τα τέλη του 19^{ου} αιώνα αποτέλεσε η σταφίδα, σε αντίθεση με άλλα αγροτικά προϊόντα, όπως, για παράδειγμα, τα προορισμένα για την εσωτερική αγορά δημητριακά. Από τον παράγοντα αυτό ερμηνεύεται η αλματώδης αύξηση που είχε η σταφιδοκαλλιέργεια μέχρι το 1893, χρονολογία που ξεκινά η πρώτη σταφιδική κρίση με αποτέλεσμα τον σταδιακό περιορισμό της. Η αύξηση των εκτάσεων καλλιέργειας σταφίδας είχε ως αποτέλεσμα την ανασύνθεση αρκετών πόλεων της βορειοδυτικής Πελοποννήσου. Παραδείγματος χάριν, το λιμάνι της Πάτρας απέκτησε έντονη εμπορική δραστηριότητα. Η παραγωγή της σταφίδας υπήρχε σε αρκετές πόλεις, όπως το Αίγιο, η Κόρινθος, η Ναύπακτος, ο Πύργος, η Ζάκυνθος κ.α., ενώ από την Πάτρα εξαγόταν στους κύριους προμηθευτές, τη Βρετανία και τη Γαλλία (Μούλιας, 2006).

Είναι χαρακτηριστικό ότι η διαφορετική ποιότητα σταφίδας εξαρτιόνταν από την περιοχή όπου την παρήγαγαν. Παρατηρείται, ταύτιση του προϊόντος με τον τόπο προέλευσης του, με αποτέλεσμα σε όλες τις ελληνικές εφημερίδες της εποχής να μην αναφέρονται οι ποιότητες, αλλά οι περιοχές στις οποίες είχε παραχθεί το προϊόν. Μέσα από την οργανική ενότητα των περιοχών αυτών η σταφίδα απέκτησε μία συμβολική διάσταση, συγκροτώντας την πολιτισμική ταυτότητα των πόλεων στις οποίες παράγονταν.

Την δεκαπενταετία 1878-1893 κορυφώθηκε η ανάπτυξη του κλάδου, όταν η γαλλική ζήτηση για την ελληνική σταφίδα αυξήθηκε εξαιτίας μιας επιδημίας φυλλοξήρας που είχε πλήξει τα γαλλικά αμπέλια. Όμως η ανάκαμψη των γαλλικών αμπελών μαζί με την επιβολή εισαγωγικών δασμών από το γαλλικό κράτος, οδήγησε στην κατάρρευση της αγοράς της ελληνικής σταφίδας, παρασύροντας την οικονομία σε μια πρωτοφανή δημοσιονομική κρίση.

Για να ρυθμίσει το εντεινόμενο πρόβλημα της υπερπαραγωγής το ελληνικό κράτος ανέλαβε νομοθετικές πρωτοβουλίες. Το παρακράτημα ήταν ένα μέτρο προς αυτή την κατεύθυνση, με το οποίο στόχευε στην εξισορρόπηση της προσφοράς και της ζήτησης του προϊόντος. Η διαχείρισή του ανατέθηκε αρχικά στη Σταφιδική Τράπεζα το 1899. Η Σταφιδική Τράπεζα σκόπευε να καταβάλει πιστώσεις στους σταφιδοκαλλιεργητές, αλλά και να εγγυηθεί ελάχιστη τιμή για το προϊόν. Με τον τρόπο αυτό οδηγήθηκε σε οικονομικό αδιέξοδο, το οποίο επιχειρεί να λύσει η «Προνομιούχος Εταιρεία διά την Προστασίαν της

Παραγωγής και της Εμπορίας της Σταφίδας», ή «Ενιαία», η οποία δημιουργήθηκε το 1905, με στόχο την αγορά των πλεονασμάτων της σταφίδας. Κατόπιν πωλούνταν στην «Εταιρεία Οίνων και Οινοπνευμάτων», η οποία τα χρησιμοποιούσε για να παράγει κρασί (Πιζάνιας, 1988).

Ωστόσο, ο κλάδος της σταφίδας περιορίζεται, παρά τις θεσμικές πρωτοβουλίες. Τα αποτελέσματα της σταφιδικής κρίσης στις αρχές του 20ού αιώνα ήταν η μετανάστευση προς την Αμερική, όπως επίσης, ο περιορισμός τόσο της ζήτησης εποχιακών εργατών, όσο και του αγροτικού εποικισμού.

3.3 ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΝΟΜΟΥ ΣΤΑΦΙΔΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ (Α.Σ.Ο.)

Μετά το τέλος της πολεμικής δεκαετίας 1912-1922 η αγροτική οικονομία παραμένει εξαρτημένη από τα εισαγωγικά διατροφικά είδη, όπως το σιτάρι και το ρύζι, τα οποία χρηματοδοτούνταν από τις εξαγωγές της σταφίδας και του καπνού. Η αγροτική μεταρρύθμιση αποτελεί τη βασική πτυχή της εκσυγχρονιστικής πολιτικής του κράτους στον αγροτικό τομέα, όπως εκφράστηκε μέσα από την πολιτική του Βενιζέλου. Από το 1922 έως το 1938 διανέμεται το 38% του καλλιεργήσιμου εδάφους. Ταυτόχρονα, θεσμοθετούνται οι πρώτες μορφές συνεταιριστικής οργάνωσης με αποτέλεσμα η ίδρυση των συνεταιρισμών να συμπράξει στην ενίσχυση της ιδέας της πολιτικής εκπροσώπησης, αλλά και στην προώθηση της αγροτικής κίνησης, που αποτυπώθηκε στην δημιουργία ενός πολιτικού φορέα, του Αγροτικού Κόμματος. Τέλος η δημιουργία της Αγροτικής Τράπεζας ήταν μία ακόμα πτυχή της αγροτικής μεταρρύθμισης.

Οι εξελίξεις στον ελληνικό κοινωνικό σχηματισμό επηρεάζουν και την οικονομία της σταφίδας. Στην έκθεση του εμπορικού και βιομηχανικού επιμελητηρίου Πατρών που δημοσιεύει η εφημερίδα «Νεολόγος Πατρών» φαίνονται τα αποτελέσματά τους. Ο μεγαλύτερος κίνδυνος είναι η διαφορά της τιμής της σταφίδας με εκείνη των άλλων χωρών, σε συνδυασμό με τον περιορισμό της κατανάλωσης στην αγγλική αγορά και το τεράστιο ποσοστό παρακράτησης. Τον Ιούλιο του 1923 το σταφιδικό συνέδριο που διεξήχθη στον Πύργο άσκησε πιέσεις για την δημιουργία ομοσπονδιακού σταφιδικού οργανισμού, οι οποίες καθόρισαν τόσο την αιφνιδιαστική παύση της κρατικής σύμβασης με την «Ενιαία», όσο και τη δημιουργία του Αυτόνομου Σταφιδικού Οργανισμού στις 13 Αυγούστου του 1925. Στα μεταπολεμικά χρόνια η συνεχιζόμενη σταφιδική κρίση αιτιολογείται από δύο παράγοντες.

Αφενός η κατανάλωση δεν μπορεί να απορροφήσει την παραγωγή, αφετέρου το χαμηλό κόστος παραγωγής της αυστραλιανής και καλιφορνιακής σταφίδας επιφέρει πίεση για πτώση των τιμών.

Το 1928 λόγω των πολύ χαμηλών τιμών επικρατεί αναβρασμός στις σταφιδοφόρες επαρχίες. Ο διευθυντής του Α.Σ.Ο. Βασίλειος Συμωνίδης υποστηρίζει «ότι η αλήθεια [...] είναι ότι άπαντες οι υπεύθυνοι παράγοντες, οι οποίοι χειρίζονται, υπεύθυνα τα ζητήματα της τύχης της σταφίδας έχουν φόβους περί σημαντικού περιορισμού του προϊόντος». Ωστόσο οι σταφιδοπαραγωγοί θεωρούν ότι ο οργανισμός υποτιμά το προϊόν, για να μειώσει τις τιμές, παρόλη την ανοδική παραγωγή του 1928. Το αποτέλεσμα ήταν να προβούν σε κινητοποιήσεις το διάστημα 1928-29 διεκδικώντας την αύξηση των τιμών και των επιδοτήσεων. Στο εσωτερικό του Α.Σ.Ο. με δεδομένες τις αντιφάσεις, αφού το 12μελες διοικητικό συμβούλιο αποτελούνταν και από 5 εκπροσώπους των σταφιδοπαραγωγών, και με κριτήριο ότι τα εξαγωγικά κέρδη είχαν συρρικνωθεί μέχρι το τέλος της δεκαετίας, θα τεθεί το ερώτημα ποιες κινήσεις έγιναν ώστε να αποτραπεί η χρεοκοπία του, αλλά και τι αντίκτυπο είχαν στο εισόδημα των παραγωγών. Τέλος, θα διερευνηθεί αν ο Α.Σ.Ο. εξέθρεψε δίκτυα οικονομικής και πολιτικής πατρωνίας (Μούλιας, 2006).

3.4 ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ 1929-1932 ΣΤΙΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

Η διασφάλιση της νομισματικής και συναλλαγματικής ισορροπίας ιεραρχήθηκε ως στόχος από το 1922 και έπειτα. Από το κόστος της αποκατάστασης των προσφύγων και από την προσπάθεια της οικονομικής ανάκαμψης διακυβεύονταν η συναλλαγματική σταθερότητα. Όμως για τη σταθεροποίησή της δεν επαρκούσαν όπως παλαιότερα οι εξαγωγικές εισφορές. Συνεπώς, ο εξωτερικός δανεισμός της χώρας ήταν η λύση, ο οποίος συνοδεύτηκε από μεταρρυθμίσεις στο τραπεζικό σύστημα για να δημιουργηθεί μια ισχυρή κεντρική τράπεζα. Η Τράπεζα της Ελλάδας που δημιουργήθηκε το 1928 επωμίστηκε αυτό τον ρόλο. Η αρχική αποστολή της Τράπεζας της Ελλάδας ήταν η υπεράσπιση της νέας θεσμοθετημένης ισοτιμίας και της μετατρεψιμότητας της δραχμής. Ωστόσο, δεν είχαν μεγάλη διάρκεια ούτε η σταθερή ισοτιμία, ούτε και η μετατρεψιμότητα. Την ελληνική οικονομία επηρέασαν οι συνέπειες της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης του 1929. Το αποτέλεσμα ήταν το 1932 η ελληνική οικονομία να κηρύξει πτώχευση, με επακόλουθο το

σταμάτημα εισροών κεφαλαίου με τη μορφή κρατικών δανείων και τη θεσμοθέτηση μέτρων που περιόριζαν τις εισαγωγές (Πιζάνιας, 1988).

Σε μεγάλο βαθμό οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης επενεργούν στο εμπόριο της σταφίδας. Ως εκ τούτου στο διάστημα 1929-1933 οι εξαγωγές σταφίδας και σταφυλιών μειώθηκαν περισσότερο από 50%. Μία από τις αιτίες μείωσης των εξαγωγών είναι ότι το Δεκέμβριο του 1929 η γαλλική κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι απαγορεύει την εισαγωγή ελληνικών κρασιών. Η κυβέρνηση Βενιζέλου αποφασίζει τη μείωση των σιτηρών αναπροσαρμόζοντας την οικονομική της πολιτική με σκοπό τη μείωση των εισαγωγών. Τον Ιανουάριο του 1933 εφαρμόστηκε «το μέτρο του σταφιδόψωμου» που πήρε τη μορφή σκανδάλου ύστερα από τα πολλά περιστατικά δηλητηριάσεων, τα οποία καταγγέλθηκαν από τις πρώτες ημέρες κατανάλωσής του. Χαρακτηριστικά ο Ριζοσπάστης ανέφερε: «με την παρασκευή του σταφιδόψωμου βρίσκει την ευκαιρία ο ληστρικός Α.Σ.Ο. να πασάρει όλη τη σάπια σταφίδα».

3.5 ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΣΤΑΦΙΔΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ 1930

Γύρω από τους παραγωγούς που είναι και ιδιοκτήτες της γης οργανώνεται η σταφιδοπαραγωγική διαδικασία, αλλά και γύρω από εκείνους που απασχολούνται ευκαιριακά ως μισθωτοί εργάτες στα χωράφια. Ακόμα, στον κλάδο της σταφίδας συμπεριλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι που συμμετέχουν στην επεξεργασία της σταφίδας, οι σταφιδοαποθηκάριοι, κ.ά. Από τον διαχωρισμό γίνεται αντιληπτό ότι ο κλάδος της σταφίδας δε συνεπάγεται τη συγκρότηση μιας ενιαίας κοινωνικής τάξης, αλλά και το εύρος των κοινωνικών αγώνων που ξετυλίχθηκαν τη συγκεκριμένη περίοδο.

Ένας νέος κύκλος κοινωνικών αγώνων ξεκινάει από τις αρχές της δεκαετίας του 1930, ο οποίος κορυφώνεται το διάστημα 1935-36. Εκείνη την περίοδο τα συλλαλητήρια έχουν αφορμή την υπερχρέωση των παραγωγών, καθώς ήδη στα 1933, άνω των 83% των ελλήνων γεωργών ήταν βαρύτερα χρεωμένοι. Επομένως, τα αιτήματα περιλαμβάνουν την χορήγηση δανείων, την κατάργηση των κρατικών φόρων, και την παροχή μέσων βελτίωσης της σταφίδας. Στα κέντρα των νομών Ηλείας, Μεσσηνίας και Αχαΐας γίνονται κινητοποιήσεις, που οργανώνονται από επιτροπές, στις οποίες συμμετέχουν συλλογικοί και ατομικοί φορείς, όπως κτηματικοί σύλλογοι, αγροτικοί συνεταιρισμοί και άλλες επαγγελματικές κατηγορίες. Ταυτόχρονα, και στα υπόλοιπα τμήματα του σταφιδικού κλάδου

εκδηλώνονται απεργιακές κινήσεις, όπως η απεργία των σταφιδосуσκευαστών με αίτημα την αύξηση των ημερομισθίων τους, το Μάιο του 1932 στην Πάτρα.

Ανυπολόγιστη ζημιά υπέστη η παραγωγή της Ηλείας, της Ολυμπίας και της Ζακύνθου, αφού το 1933 πλήττεται από τον περονόσπορο, ενώ το 1934 η παραγωγή της Μεσσηνίας πλήττεται από χαλαζόπτωση. Έτσι, οι σταφιδοπαραγωγοί βρίσκονται σε αναβρασμό σε συνδυασμό με την επιβαρυνόμενη οικονομική τους θέση (Πιζάνιας, 1988).

3.6 Η ΣΤΑΦΙΔΙΚΗ ΕΞΕΓΕΡΣΗ ΤΟΥ 1935

Η περίοδος που εξετάζεται χαρακτηρίζεται από μια διαρκή πολιτική κρίση του κοινοβουλευτικού συστήματος και των κομμάτων, δηλαδή των φορέων πολιτικής εκπροσώπησης. Μέχρι την τελική επιβολή της δικτατορίας του Μεταξά το 1936 το αποτέλεσμα της πολιτικής κρίσης είναι, από τη μια μεριά η διατήρηση του «εθνικού διχασμού» και από την άλλη η επαναλαμβανόμενη ανάμειξη του στρατού στις πολιτικές-κομματικές αντιπαραθέσεις. Επίσης, εστιάζεται κρίση στις σχέσεις αντιπροσώπευσης, με αποτέλεσμα την αδυναμία κοινοβουλευτικής ισορροπίας. Η εδραίωση των δύο σημαντικών πόλων εξουσίας, του κοινοβουλίου και του στρατού ερμηνεύεται από την καθιέρωση στον κοινοβουλευτισμό απομακρυσμένων από τη συνταγματική νομιμότητα πρακτικών. Η σταδιακή κατίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας ήταν το αποτέλεσμα έναντι της νομοθετικής διαρκούς παρέμβασης του στρατού με το πρόσχημα της προστασίας των κοινοβουλευτικών θεσμών. Ως εκ τούτου θεμελιώνεται ο περιορισμός των ατομικών ελευθεριών με κορυφαίο παράδειγμα την ψήφιση του νόμου περί μέτρων ασφαλείας του κοινωνικού καθεστώτος και προστασία της ελευθερίας των πολιτών, το περίφημο «ιδιώνυμο».

Οι συσκέψεις των συνεταιριστικών ενώσεων της Μεσσηνίας στις αρχές του 1935 με σκοπό τον ενιαίο συντονισμό τους αποτελούν τα προεόρτια της σταφιδικής εξέγερσης. Τον Ιούλιο συγκροτείται το σταφιδικό συνέδριο των Γαργαλιάνων ως απόληξη των κινήσεων αυτών. Για τους αντιπρόσωπους που συμμετείχαν πρόκειται για σταθμό στην ιστορία του σταφιδικού κινήματος, επειδή η πρωτοβουλία της οργάνωσής του πάρθηκε από τους εργαζόμενους σταφιδοπαραγωγούς. Το συνέδριο σύσσωμο θα ζητήσει την κατάργηση του Α.Σ.Ο., του παρακρατήματος και τον καθορισμό της τιμής πώλησης της σταφίδας στις 3600 και όχι στις 2900 δραχμές που είχε αποφασίσει ο οργανισμός.

Τα πρώτα συλλαλητήρια ξεκινούν με τη λήξη του συνεδρίου. Σε άρθρο του «Ριζοσπάστη», αναφέρεται ότι οι σταφιδοπαραγωγοί δεν παλεύουν διασπασμένα και ότι πιο

ξεκάθαρα από κάθε άλλη φορά οι σταφιδοπαραγωγοί ξέρουν πώς να διεκδικήσουν αυτό που θέλουν. Ταυτόχρονα, στη Μεσσηνία συγκροτούνται τοπικές επιτροπές, οι οποίες διοργανώνουν όλο τον Αύγουστο μέχρι και τις αρχές του Σεπτεμβρίου συγκεντρώσεις που παίρνουν τη μορφή λαϊκής εξέγερσης καταλύοντας τις τοπικές αρχές εξουσίας. Η κυβέρνηση του στρατηγού Κονδύλη εξαιτίας της σφοδρότητας των συγκρούσεων κήρυξε στην περιοχή το στρατιωτικό νόμο, αποστέλλοντας στρατεύματα για την καταστολή του κινήματος (Μούλιας, 2006).

Η λήξη των κινητοποιήσεων έφερε την εξάπλωση ενός κύματος διωγμών εναντίον των συνδικαλιστών και των παραγωγών που συμμετείχαν στις κινητοποιήσεις.

3.7 Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΟΥ ΚΑΘΕΣΤΩΤΟΣ ΤΗΣ 4ΗΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ

Η πολιτική κρίση στην Ελλάδα κορυφώνεται με την άνοδο στην εξουσία του Ιωάννη Μεταξά. Είχε προηγηθεί η παλινόρθωση της μοναρχίας το Νοέμβριο του 1935 και η επιστροφή του βασιλιά. Το καθεστώς όσον αφορά στον τομέα της οικονομίας έλαβε μέτρα για την ελάφρυνση των υπερχρεωμένων αγροτών, προσπαθώντας να αποκτήσει ερείσματα στον αγροτικό χώρο. Στον κλάδο της σταφίδας, συγκεκριμένα, τέθηκε ως επιτακτική ανάγκη από τον Α.Σ.Ο. το μέτρο της «υποχρεωτικής εκρίζωσης» των σταφιδαμπέλων, εξαιτίας της μείωσης των εξαγωγών (Μούλιας, 2006).

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ (ΣΚΟΣ-ΑΣΕ)»

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αρχές Αύγουστου το 1925 δημιουργήθηκε από αγρότες της περιοχής της Κορίνθου, ο Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός (Α.Σ.Ο.). Πρόκειται για ένα Νομικό Πρόσωπο που εποπτεύεται από το Ελληνικό Δημόσιο για την προστασία της καλλιέργειας και εμπορίας της Κορινθιακής Σταφίδας. Μέχρι και το Δεκέμβριο του 1997 οπότε με νόμο αποφασίσθηκε η διάλυσή του έπαιξε κυρίαρχο ρόλο στη σταφίδα. Ίδρυσε σταφιδεργοστάσια, οινοποιία, κατασκεύασε αποθήκες, που μέχρι σήμερα εξακολουθούν να σηματοδοτούν το τοπίο και να θυμίζουν τα χρόνια της σταφίδας, τα οποία σφράγισαν την ιστορία της περιοχής και των ανθρώπων της για πάνω από εκατό χρόνια, καθορίζοντας καταλυτικά μέχρι σήμερα την πορεία τους.

Στις 9 Δεκεμβρίου 1998 ιδρύθηκε η Σ.ΚΟ.Σ. με μετόχους τις Ενώσεις Γεωργικών Συνεταιρισμών των περιοχών όπου παράγεται η σταφίδα. Πρόκειται για τον καθολικό διάδοχο του Α.Σ.Ο στην οποία μεταβιβάσθηκε το 80% της περιουσίας του. Με την ίδρυση της Σ.ΚΟ.Σ. σηματοδοτείται μια άλλη εποχή, η εποχή των αλλαγών στην διεθνή αγορά, λόγω του καθεστώτος στην Ευρωπαϊκή Ένωση κυρίως αλλά και της παγκοσμιοποίησης της αγοράς (ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ-Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2016).

Η επίτευξη των σκοπών της εταιρείας συνίσταται:

- στην οικονομική αυτοδυναμία της,
- στην ευελιξία της, λόγω της λειτουργίας με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια και
- στην τεχνογνωσία (know how) της εταιρείας και των μελών της, δηλαδή των Συνεταιριστικών Οργανώσεων.

Άλλωστε η διάλυση του Α.Σ.Ο και η ίδρυση της εταιρείας αυτό το σκοπό είχε, τη λειτουργία με ευελιξία και σε συνεργασία με τις Συνεταιριστικές Οργανώσεις, δυνατότητα που δεν είχε ο Α.Σ.Ο. λόγω του Νομικού του πλαισίου (Ν.Π.Ι.Δ.)⁸.

⁸ Νομικό πρόσωπο χαρακτηρίζεται μια ένωση φυσικών προσώπων ή ομάδα περιουσίας που έχει αυτοτελώς ικανότητα Δικαίου, είναι δηλαδή υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού

4.2 ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ Σ.ΚΟ.Σ.

4.2.1 Στόχοι της εταιρίας

Στους στόχους της εταιρίας περιλαμβάνονται (ΣΤΟΧΟΙ ΕΤΑΙΡΙΑΣ-Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2016):

- ✓ Η συγκέντρωση, αποθήκευση, συντήρηση, επεξεργασία, τυποποίηση, διακίνηση, διάθεση και εμπορία της Κορινθιακής σταφίδας και των παραγώγων της.
- ✓ Η μέριμνα για την βελτίωση των όρων της καλλιέργειας των σταφιδαμπέλων, ελαττώνοντας το κόστος παραγωγής και βελτιώνοντας την ποιότητα.
- ✓ Η εξισορρόπηση της προσφοράς προς την ζήτηση του προϊόντος, δηλαδή της κορινθιακής σταφίδας.
- ✓ Η διαφήμιση και γενικά η επέκταση της κατανάλωσης της Κορινθιακής σταφίδας.
- ✓ Η παραγωγή ή προμήθεια άνοσου πολλαπλασιαστικού υλικού, από ειδικά για αυτόν τον σκοπό συντηρούμενες φυτείες των προς διάδοση ποικιλιών Αμπέλου.
- ✓ Η διαχείριση της ποιοτικής διαλογής και του βιομηχανικού παρακρατήματος (η νόμιμη παρακράτηση προϊόντος σταφίδας κατά την επεξεργασία της).
- ✓ Η μέριμνα για την αντιμετώπιση του κινδύνου της φυλλοξήρας.
- ✓ Η προμήθεια αναγκαίων υλικών στους παραγωγούς για την αποξήρανση της σταφίδας.
- ✓ Η απευθείας συγκέντρωση από τις συνεταιριστικές οργανώσεις ή τους παραγωγούς κάθε εγχώριας πρώτης ύλης που είναι κατάλληλη για την παραγωγή οινοπνεύματος.
- ✓ Η δημιουργία εργαστηρίου χημικού και ποιοτικού ελέγχου ώστε να καλυφθούν οι ανάγκες των ασχολούμενων με την κορινθιακή σταφίδα.
- ✓ Η ανάληψη προγραμμάτων από την Ευρωπαϊκή Ένωση ή από το Κράτος που αποσκοπούν στην ωφέλεια της κορινθιακής σταφίδας.
- ✓ Η διανομή των επιδοτήσεων που παρέχονται στους σταφιδοκαλλιεργητές κορινθιακής σταφίδας από το Κράτος ή την Ευρωπαϊκή Ένωση.
- ✓ Η απευθείας συγκέντρωση από τις συνεταιριστικές οργανώσεις ή τους παραγωγούς κάθε εγχώριας πρώτης ύλης κατάλληλης για την παραγωγή οινοπνεύματος, καθώς και ο εφοδιασμός με αυτές των βιομηχανιών παραγωγής οινοπνεύματος. Επίσης η εισαγωγή μελάσας ή άλλης πρώτης ύλης για την παραγωγή οινοπνεύματος.

Δικαίου (ΝΠΙΔ): Χαρακτηρίζονται εκείνα που ιδρύονται από ιδιώτες και συνεπώς ακολουθούν τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου.

Η συγκεκριμένη ανώνυμη συνεταιριστική εταιρεία ιδρύθηκε με σκοπό να περιέλθουν σε αυτήν το διαιρετό ποσοστό ογδόντα επί τοις εκατό (80%) της συνολικής περιουσίας του Α.Σ.Ο. όπως προβλέπεται στο άρθρο 20 του Ν.2538/1997. Η εταιρεία για την επίτευξη του σκοπού της μπορεί:

- Να συμμετέχει σε οποιαδήποτε επιχείρηση που υφίσταται ή ιδρυθεί μελλοντικά, ημεδαπή ή αλλοδαπή, με όμοιο ή παρεμφερή σκοπό, οποιουδήποτε εταιρικού τύπου.
- Να συνεργάζεται με οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο και με οποιοδήποτε τρόπο να ιδρύει επιχειρήσεις τυποποίησης και συσκευασίας και μετασχηματισμού των καταναλωτικών αγαθών, τα οποία εμπορεύεται.
- Να ιδρύει υποκαταστήματα ή γραφεία οπουδήποτε στην Ελλάδα ή το Εξωτερικό.
- Να αντιπροσωπεύει οποιαδήποτε επιχείρηση, ημεδαπή ή αλλοδαπή, με όμοιο ή παρεμφερή σκοπό.
- Να αγοράζει, να πωλεί, να εκμισθώνει και να μισθώνει αγροτικά και αστικά ακίνητα ή κινητά και κάθε είδος μεταφορικών μέσων.

Αυτή τη στιγμή τα καλλιεργούμενα στρέμματα ανέρχονται σε περίπου 160.000. Η αποξηραμένη σταφίδα που παράγεται ανέρχεται περίπου σε 42.000 τόνους από την οποία 34.000 τόνοι περίπου διατίθεται για κατανάλωση κυρίως στο εξωτερικό και 8.000 τόνοι περίπου (ποιοτικό και βιομηχανικό παρακράτημα) χρησιμοποιούνται για άλλες βιομηχανικές χρήσεις κυρίως για ζύδι το 95%, για σταφιδίνη και οινόπνευμα το υπόλοιπο 5%.

Η Σ.ΚΟ.Σ με αποφάσεις των Διοικητικών Οργάνων της έχει ήδη δρομολογήσει αρκετές δράσεις για να επιτευχθούν οι σκοποί της, οι οποίες άμεσα θα αρχίσουν να υλοποιούνται.

4.2.2 Μέτοχοι της εταιρίας

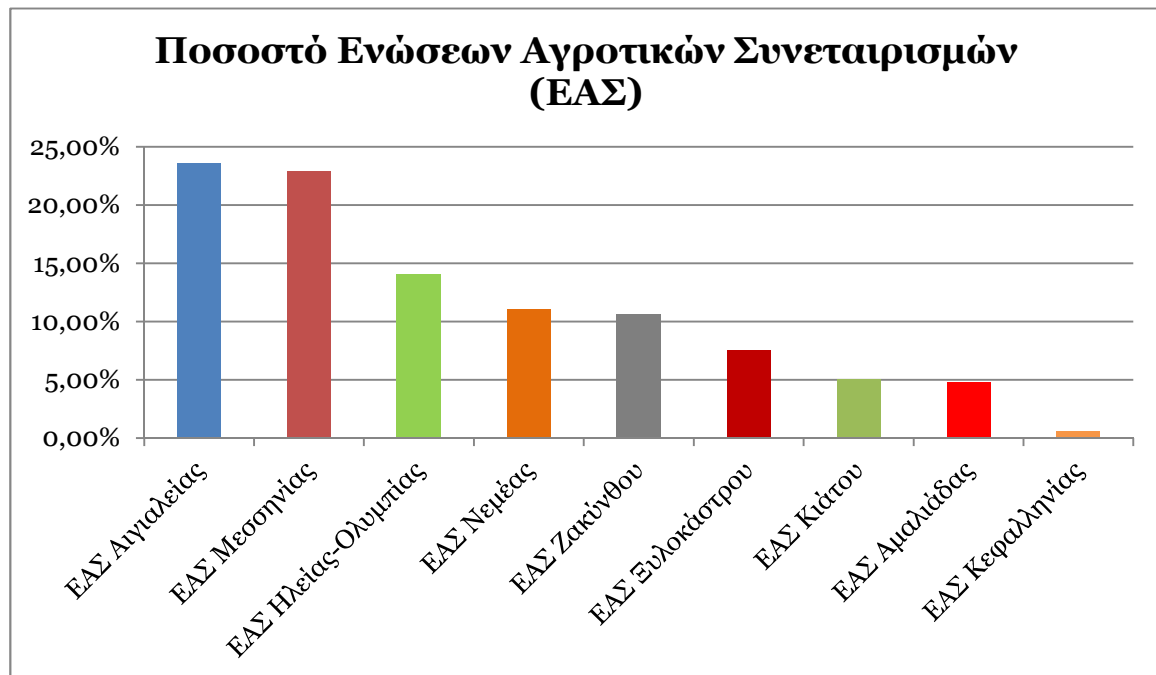
Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας ανέρχεται σε 20.000.000 δρχ. (1000 μετοχές των 20.000 η κάθε μία) και κατανέμεται μεταξύ των μετόχων της δηλαδή 9 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ) ως εξής (ΜΕΤΟΧΟΙ- Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2016):

Πίνακας 4.1: Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρίας κατανέμεται μεταξύ 9 Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ).

Μέτοχοι	Ποσοστό
ΕΑΣ Αιγιαλείας	23,6 %
ΕΑΣ Μεσσηνίας	22,9 %
ΕΑΣ Ηλείας-Ολυμπίας	14,0 %

ΕΑΣ Νεμέας ⁹	11,0 %
ΕΑΣ Ζακύνθου	10,6 %
ΕΑΣ Ξυλοκάστρου	7,5 %
ΕΑΣ Κιάτου	5,0 %
ΕΑΣ Αμαλιάδας	4,8 %
ΕΑΣ Κεφαλληνίας	0,6 %

Πηγή: (ΜΕΤΟΧΟΙ- Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε., 2016).

Διάγραμμα 4.1: Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας κατανέμεται μεταξύ 9 Ενώσεων Αγροτικών Συνεταιρισμών (ΕΑΣ).

Συνολικά, το 80% της συνολικής περιουσίας του Α.Σ.Ο. περιήλθε κατά κυριότητα στην Συνεταιριστική Κορινθιακής Σταφίδας Ανώνυμη Συνεταιριστική Εταιρία (ΣΚΟΣ Α.Σ.Ε.). Το υπόλοιπο 20% της συνολικής ακίνητης περιουσίας του Α.Σ.Ο. περιήλθε κατά κυριότητα στο Υπουργείο Γεωργίας, ώστε να διατεθεί ισομερώς με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας για τη δημιουργία πολιτιστικών επιμορφωτικών και εκπαιδευτικών κέντρων του Υπουργείου Γεωργίας, της Νομαρχιακής ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης των αντίστοιχων περιοχών. Η ΕΑΣ Πατρών στην κατανομή του 2003 πήρε το μετοχικό της κεφάλαιο και πλέον συμμετέχει στην εταιρεία.

Οι μέτοχοι της εταιρίας είναι:

⁹ Ποσοστό 2% αντιστοιχούσε στην ΕΑΣ Πατρών η οποία δεν συμμετείχε στην ΣΚΟΣ. Το ποσοστό αυτό είχε κατανεμηθεί αρχικά εξίσου στις ΕΑΣ Νεμέας και Ξυλοκάστρου.

4.2.2.1 ΕΑΣ Αιγίου

Το 1918 ιδρύθηκε στο Αίγιο η Ένωση Σταφιδικών Συνεταιρισμών, στο ξεκίνημα της αγροτικής συνεταιριστικής ιδέας και δραστηριότητας στην Ελλάδα, ενώ το 1923 ιδρύθηκε η Σταφιδική Τράπεζα Βοστίτσης. Το 1935 συγχωνεύθηκαν οι δύο αυτές Ενώσεις και αποτέλεσαν την Παναιγιάλειο Ένωση Συνεταιρισμών (Παναιγιάλειο Ένωση Συνεταιρισμών-Αγροτική συνεταιριστική ιδέα, 2016).

Η νέα Οργάνωση δραστηριοποιείται κυρίως στη συγκέντρωση και εμπορία της σταφίδας των παραγωγών-μελών της.

Το πρώτο εργοστάσιο σταφίδας ιδρύθηκε το 1948 στην παραλία Αιγίου και άρχισε την επεξεργασία και εξαγωγή της Κορινθιακής Σταφίδας «Βοστίτσα» στην Ευρώπη καθώς και των εσπεριδοειδών και του ελαιολάδου της περιοχής.

Το 1983 η Π.Ε.Σ. κάνει την πρώτη της προσπάθεια στην Ελλάδα και αρχίζει επιτυχώς την καλλιέργεια, συσκευασία και εξαγωγή Βιολογικής Κορινθιακής Σταφίδας. Στη συνέχεια, η προσπάθειά της επεκτείνεται στην παραγωγή Ελαιολάδου και Εσπεριδοειδών Βιολογικής καλλιέργειας.

Το νέο σύγχρονο εργοστάσιο σταφίδας ιδρύθηκε το 1990 στις νέες ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στο οποίο, έως και σήμερα, συνεχίζεται η επεξεργασία και η εξαγωγή στην διεθνή αγορά της φημισμένης Κορινθιακής Σταφίδας «Βοστίτσα».

Το 1998 ύστερα από ενέργειες της Π.Ε.Σ., η Κορινθιακή Σταφίδα «Βοστίτσα» αναγνωρίστηκε ως προϊόν Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης (Π.Ο.Π.).

Πλέον, η Π.Ε.Σ. συγκεντρώνει, συσκευάζει και εξάγει και τους τύπους Κορινθιακής Σταφίδας «Gulf» και «Provincial». Το αποτέλεσμα είναι να αποτελεί πλέον την κύρια εταιρία εξαγωγής Κορινθιακής Σταφίδας με ποσοστό περίπου 60% επί της συνολικής ετήσιας Ελληνικής παραγωγής. Επιπλέον, η Π.Ε.Σ. διαχειρίζεται περίπου το 90% της ανώτερης ποιότητας Κορινθιακής Σταφίδας «Βοστίτσα Π.Ο.Π.».

Το 2012, η Παναιγιάλειος Ένωση Συνεταιρισμών είναι η πρώτη συνεταιριστική οργάνωση που μετατρέπεται σε Ανώνυμη Εταιρία.

Στο σύγχρονο ιδιόκτητο κτιριακό συγκρότημα αναπτύσσονται βιομηχανικές δραστηριότητες και περιλαμβάνονται εργοστάσια επεξεργασίας σταφίδας, ελαιολάδου και εσπεριδοειδών.

Εικόνα 4.1: Σύγχρονες παραγωγικές εγκαταστάσεις της ΕΑΣ Αγίου.

Πηγή: (Παναγιώλειο Ένωση Συνεταιρισμών-Αγροτική συνεταιριστική ιδέα, 2016).

Οι σύγχρονες παραγωγικές εγκαταστάσεις (με τα πιο σύγχρονα μηχανήματα της βιομηχανίας τροφίμων όπως μηχανήματα διαλογής laser, x-rays, μεταλλικούς ανιχνευτές κ.ά.) πληρούν τις αυστηρότερες προδιαγραφές των εργοστασίων τροφίμων και ανταποκρίνονται σε όλα τα σύγχρονα πρότυπα ασφάλειας και υγιεινής όπως υπάρχουν στις μεγαλύτερες βιομηχανίες του εξωτερικού.

4.2.2.2 ΕΑΣ Ζακύνθου

Το 2004 η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) Ζακύνθου, πέτυχε την αναγνώριση της ως Οργάνωση Παραγωγών (Ο.Π.) οπωροκηπευτικών κατηγορίας Ι, Φρούτα και Λαχανικά (Κορινθιακή Σταφίδα), ενώ από το 2006 συμμετέχει σε Ζετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα στα πλαίσια του Κανονισμού (ΕΚ) 2200/96 (άρθρα 15 & 16) και του εφαρμοστικού Κανονισμού (ΕΚ) 1433/2003 (άρθρα 8, 9 & 11).

Τα μέλη της Ο.Π. Κορινθιακής Σταφίδας Ε.Α.Σ. Ζακύνθου ανέρχονται στους 1174 παραγωγούς με συνολική καλλιεργήσιμη έκταση 10.180 στρεμμάτων περίπου.

Το 2007 ήταν ο δεύτερος χρόνος υλοποίησης του προγράμματος που ως γενικότερο στόχο είχε τη βιώσιμη ανάπτυξη της Ο.Π. προς όφελος των παραγωγών – μελών της, μαζί με την παραγωγή υψηλής ποιότητας προϊόντος με αυξημένη προστιθέμενη αξία, καθώς και την σωστή διαχείριση των φυσικών πόρων και την προστασία του περιβάλλοντος (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) Ζακύνθου-Σταφίδα, 2016).

Στο σταφιδεργοστάσιο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου υπάρχει η δυνατότητα να επεξεργαστεί σταφίδα 16250 κιλών ημερησίως σε δυο

διαφορετικούς τύπους, μικρή και μεσαία. Επίσης, το εμπόρευμα μπορεί να αποσταλεί σε συσκευασία χαρτοκιβωτίου της επιλογής του πελάτη όπως χαρτοκιβώτια των 10 ή 12,5 κιλών.

Εικόνα 4.2: Σταφιδεργοστάσιο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ζακύνθου.

Πηγή: (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) Ζακύνθου-Σταφίδα, 2016).

4.2.2.3 Ένωση Συνεταιρισμών Ηλείας Ολυμπίας ΑΕΣ ΑΕ

Στις 23/12/2013 η ΕΑΣ Ηλείας Ολυμπίας με την Απόφαση 342632/3882 της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας και σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 4015/2011, μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρία με την επωνυμία «Ένωση Συνεταιρισμών Ηλείας – Ολυμπίας Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ανώνυμη Εταιρία» και διακριτικό τίτλο ΕΝ. ΣΥ. Ηλείας Ολυμπίας ΑΕΣ (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας -Ιστορική Αναδρομή, 2016).

Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας ιδρύθηκε το 1924, με την διοικητική της ανάπτυξη να επεκτείνεται στο 60% του Νομού Ηλείας και συγκεκριμένα στο νοτιοανατολικό τμήμα του, ενώ η έδρα της βρίσκεται στην πρωτεύουσα του Νομού, τον Πύργο.

Η ΕΑΣ Ηλείας-Ολυμπίας από την ίδρυσή της μέχρι και σήμερα πρωταγωνιστεί στην ανάπτυξη της αγροτικής παραγωγής και οικονομίας της Ελλάδας, με την όσο το δυνατόν καλύτερη εφαρμογή της Συνεταιριστικής Ιδέας, η οποία εκφράζεται μέσα από την στήριξη του αγροτικού εισοδήματος, άρα και την αύξηση του βιοτικού επιπέδου του αγρότη, τη διαφύλαξη της ποιότητας των προϊόντων, την αξιοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των συνεταιριστικών εγκαταστάσεων.

Με μια ανοδική πορεία, η ΕΑΣ Ηλείας-Ολυμπίας πλέον αριθμεί 20.000 μέλη και αποτελεί μία από τις μεγαλύτερες Συνεταιριστικές Οργανώσεις στην Ελλάδα.

Εικόνα 4.3: Σταφιδεργοστάσιο της Ένωσης Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας – Ολυμπίας¹⁰.

Πηγή: (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας -Ιστορική Αναδρομή, 2016).

Εκτός των άλλων, η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας - Ολυμπίας δραστηριοποιείται στην συγκέντρωση, επεξεργασία, τυποποίηση και διάθεση τοπικών αγροτικών προϊόντων (ελαιόλαδο, κορινθιακή σταφίδα, κρασί).

4.2.2.4 ΕΑΣ Κιάτου

Η Ε.Α.Σ. ΚΙΑΤΟΥ Α.Ε.Σ. Α.Ε. αριθμεί 5000 χιλιάδες παραγωγούς μέλη καθώς και 3 υποκαταστήματα σε περιοχές δίπλα στο Κιάτο Κορίνθιας. Πρόκειται για μια περιοχή η οποία φημίζεται για την καλλιέργεια ελιάς, σταφυλιού και κυρίως της διάσημης Κορινθιακής σταφίδας.

4.2.2.5 ΕΑΣ Μεσσηνίας

Η δευτεροβάθμια συνεταιριστική οργάνωση αγροτών του νομού Μεσσηνίας είναι η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μεσσηνίας. Η ίδρυσή της το 1987 προέκυψε από την συνένωση των επτά υπάρχοντων ενώσεων συνεταιρισμών του νομού ενώ σήμερα έχει 244 μέλη πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς και 26000 φυσικά μέλη. Η ΕΑΣ Μεσσηνίας στοχεύει στη διαφύλαξη των συμφερόντων των συνεταιρισμένων της και στη διαφύλαξη της υψηλής

¹⁰Στο Πράσινο Ηλείας, η ΕΑΣ Ηλείας - Ολυμπίας έχει δημιουργήσει το Σταφιδεργοστάσιο της σε ιδιόκτητη εγκατάσταση. Με δυναμικότητα επεξεργασίας 30 τόνων την ημέρα, αποτελεί την ολοκλήρωση των σταδίων παραγωγής του προϊόντος της Κορινθιακής Σταφίδας, δημιουργώντας ένα τυποποιημένο προϊόν αντάξιο της ιστορίας της.

ποιότητας των προϊόντων που παράγονται στην Μεσσηνία. Το ενδιαφέρον στρέφεται, κυρίως, στην τυποποίηση και διάθεση των προϊόντων αυτών, όπως το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, την επιτραπέζια ελιά Καλαμών και την Κορινθιακή σταφίδα (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μεσσηνίας-Η Ένωση, 2016).

Σήμερα η Ε.Α.Σ. Μεσσηνίας διαθέτει τρία σύγχρονα, ευρωπαϊκών προδιαγραφών τυποποιητήρια -συσκευαστήρια ελαιολάδου, ελιάς, και σταφίδας, τα οποία συνοδεύονται από διακριτούς στεγασμένους αποθηκευτικούς και βοηθητικούς χώρους. Επειδή η Ε.Α.Σ. Μεσσηνίας δίνει ιδιαίτερο βάρος στον τομέα των τροφίμων, έχει εγκαταστήσει πρότυπο χημείο πλήρως εξοπλισμένο. Το χημείο αυτό διαθέτει κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό, που είναι σε θέση να ανταπεξέλθει στις υψηλές απαιτήσεις που θέτουν σήμερα οι διεθνείς κανονισμοί σε θέματα ασφάλειας και ποιότητας τροφίμων.

Εικόνα 4.4: Πρακτική συσκευασία Μαύρης Σταφίδας¹¹ Καλαμάτας.

Πηγή: (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μεσσηνίας-Η Ένωση, 2016).

4.2.2.6 Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Νεμέας

Στη Νεμέα του Ν. Κορινθίας είναι εγκατεστημένη η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Νεμέας και έχει περιφέρεια την γεωγραφική περιοχή που ορίζεται από τα δημοτικά διαμερίσματα: Αρχαίων Κλεωνών, Αρχαίας Νεμέας, Νεμέας,

¹¹ Η Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Μεσσηνίας, Λανσάρει και σας προτείνει Τη μαύρη Σταφίδα από την ΕΑΣ Μεσσηνίας, σε πρακτική συσκευασία των 200 γρ. Η μαύρη Κορινθιακή σταφίδα είναι ένα θαυμάσιο φυσικό προϊόν, γνωστό για την αποτελεσματικότητά του από αρχαιοτάτων χρόνων, με υψηλή διατροφική αξία, πλούσια σε ενέργεια & βιταμίνες. Μπορεί να καταναλωθεί ωμή, ή να χρησιμοποιηθεί στο μαγείρεμα και το ψήσιμο.

Κούτσι, Δάφνης, Καστρακίου, Μπόζικα, Τιτάνη, Γυμνού, Λεοντίου, Πετρίου, Αηδονιών, Γαλατά, Πλατανίου, Ασπροκάμπου, Ψαρίου και κοινότητα Σκοτεινής, όπου βρίσκονται οι αγροτικές εκμεταλλεύσεις των μελών της (Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Νεμέας, 2016).

Πρόκειται για μία οργάνωση του νομού Κορινθίας και αποτελεί μια από τις παραγωγικότερες ενώσεις στον τομέα της παραγωγής ελαιολάδου, κρασιού και σταφίδας στην Ελλάδα. Παράγει περίπου 100.000 κιλά σταφίδας από αμπέλια, ιδιοκτησία των μελών της ΕΑΣ προς όφελος των 2600 παραγωγών μελών και της κοινωνίας της Κορινθίας.

Με τη συμμετοχή της στα προγράμματα των οργανώσεων ελαιουργικών φορέων, αξιοποιεί τους πόρους που διατίθενται, τόσο για την ενίσχυση της ποιότητας του τελικού προϊόντος όσο και για την βελτίωση της προστασίας του περιβάλλοντος αλλά και την πληροφόρηση των μελών της, σε συνθήκες δύσκολες για τον νομό Κορινθίας.

Το πρόγραμμα που προτείνει η ΕΑΣ Νεμέας εστιάζεται στην υλοποίηση μιας σειράς στρατηγικών που στοχεύουν:

- στην συντήρηση & διατήρηση της υψηλής περιβαλλοντικής αξίας των αμπελώνων της περιοχής
- στην εκπαίδευση και προσαρμογή των παραγωγών μελών της ΟΕΦ σε φιλοπεριβαλλοντικά πρωτόκολλα και πρακτικές που σχετίζονται με την Ολοκληρωμένη Διαχείριση και Πιστοποίησή τους και έχουν επιπλέον στόχο την προστασία του περιβάλλοντος
- στην προβολή του έργου και των δραστηριοτήτων των οργανώσεων φορέων της περιοχής και διάχυση της ενημέρωσης μέσω της δημιουργίας ενός διαδικτυακού τόπου (internet site).

4.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ Σ.ΚΟ.Σ.

Παρακάτω δίνονται τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας «Συνεταιριστική Κορινθιακής Σταφίδας Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ανώνυμη Εταιρεία (Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.)», δημιουργώντας την Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή προς τους Μετόχους της Ανώνυμης Εταιρείας.

Έχει πραγματοποιηθεί Έκθεση Ελέγχου επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, οι οποίες αποτελούνται από τον ισολογισμό της 31^{ης} Δεκεμβρίου 2015, τις

καταστάσεις αποτελεσμάτων της χρήσεως που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και το σχετικό προσάρτημα (Παππάς, 2016).

4.3.1 Ευθύνη της Διοίκησης

Η διοίκηση ευθύνεται για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση αυτών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, αλλά και για εκείνες τις εσωτερικές δικλίδες τις οποίες η διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων απαλλαγμένων από ουσιώδη ανακρίβεια, εξαιτίας απάτης ή λάθους (Παππάς, 2016).

4.3.2 Ευθύνη του Ελεγκτή

Ο ελεγκτής ευθύνεται στο να εκφράσει γνώμη για τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με βάση τον έλεγχό του. Ο έλεγχος διενεργείται σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Ελέγχου. Τα πρότυπα αυτά απαιτούν συμμόρφωση στους κανόνες δεοντολογίας, καθώς και σχεδιασμό και διενέργεια ελέγχου με σκοπό την απόκτηση εύλογης διασφάλισης για το εάν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι απαλλαγμένες από ουσιώδη ανακρίβεια. Στον έλεγχο περιλαμβάνεται η διενέργεια διαδικασιών για την απόκτηση ελεγκτικών τεκμηρίων, που έχουν σχέση με τα ποσά και τις γνωστοποιήσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Οι επιλεγόμενες διαδικασίες έχουν ως βάση τους την κρίση του ελεγκτή μαζί με την εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους ανακρίβειας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, η οποία οφείλεται σε απάτη ή σε λάθος. Ο ελεγκτής κατά τη διενέργεια αυτών των εκτιμήσεων κινδύνου, εξετάζει τις εσωτερικές δικλίδες που έχουν σχέση με την κατάρτιση και την εύλογη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, ώστε να σχεδιαστούν κατάλληλες ελεγκτικές διαδικασίες για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό την έκφραση γνώμης για την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δικλίδων της εταιρείας. Επίσης, στον έλεγχο περιλαμβάνεται η αξιολόγηση της καταλληλότητας των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και του εύλογου των εκτιμήσεων που έγιναν από τη διοίκηση, καθώς και η αξιολόγηση της συνολικής παρουσίασης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων (Παππάς, 2016).

4.3.3 Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη

Από τον έλεγχο προέκυψαν τα εξής θέματα (Παππάς, 2016):

1. Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, οι οποίες προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, στην κλειόμενη και σε προηγούμενες χρήσεις, δεν είχαν πραγματοποιηθεί αποσβέσεις για τα κτίρια συνολικού ποσού 3.868.000,00 ευρώ, με αποτέλεσμα η αξία των κτιρίων και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζουν ισόποση αύξηση, όπως και τα αποτελέσματα της κλειόμενης, της προηγούμενης χρήσης και των χρήσεων πριν την 31.12.2013 να εμφανίζουν αύξηση κατά 222.000,00, 310.000,00 και 3.336.000,00 ευρώ αντίστοιχα.
2. Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, οι οποίες προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, στην κλειόμενη και σε προηγούμενες χρήσεις, δεν είχαν πραγματοποιηθεί αποσβέσεις για τον υπόλοιπο εξοπλισμό συνολικού ποσού 1.004.000,00 ευρώ, ώστε η αξία του υπόλοιπου εξοπλισμού και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζουν ισόποση αύξηση, όπως και τα αποτελέσματα της κλειόμενης, της προηγούμενης χρήσης και των χρήσεων πριν την 31.12.2013 να εμφανίζουν αύξηση κατά 181.000,00, 179.000,00 και 644.000,00 ευρώ αντίστοιχα.
3. Στο λογαριασμό «Συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες», ποσού 5.413.653,24 ευρώ, δίνεται η εικόνα αξίας κτήσης μετοχών μιας ανώνυμης εταιρίας μη εισηγμένης στο Χρηματιστήριο, της οποίας οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις ελέγχονται από Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή. Η εύλογη αξία των μετοχών αυτών είναι μηδενική. Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, οι οποίες προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, δεν έχει σχηματίσει πρόβλεψη απομείωσης (υποτίμησης) των μετοχών αυτών για την διαφορά ποσού που προκύπτει αξίας 5.413.653,24 ευρώ, ώστε η αξία του λογαριασμού αυτού και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζουν ισόποση αύξηση και τα αποτελέσματα της κλειόμενης και των χρήσεων πριν την 31.12.2013 να είναι αυξημένα κατά 2.500.000,00 και 2.913.653,24 ευρώ αντίστοιχα.
4. Στο λογαριασμό «Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία», ποσού 21.977.600,18 ευρώ, δίνεται η εικόνα της αξίας κτήσης μετοχών ανωνύμων εταιριών εισηγμένων στο Χρηματιστήριο. Η εύλογη αξία αυτών των μετοχών ανέρχεται συνολικά στο ποσό των 4.555.869,28 ευρώ. Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, οι οποίες προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη απομείωσης αυτών των μετοχών, για την διαφορά ποσού που προκύπτει αξίας 17.421.730,90 ευρώ, ώστε η αξία του λογαριασμού αυτού και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζουν ισόποση αύξηση και τα αποτελέσματα της κλειόμενης, της προηγούμενης χρήσης και των χρήσεων πριν την

31.12.2013 να είναι αυξημένα κατά 13.723,49, 2.899.213,80 και 14.508.793,61 ευρώ αντίστοιχα.

5. Στις απαιτήσεις περιλαμβάνονται και απαιτήσεις σε καθυστέρηση από την προηγούμενη χρήση, συνολικού ποσού 3.057.000,00 ευρώ. Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, οι οποίες προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, δεν έχει σχηματιστεί σχετική πρόβλεψη. Μετά από εκτίμηση για την κάλυψη ζημιών από τη μη ρευστοποίηση μέρους των απαιτήσεων αυτών έπρεπε να έχει σχηματιστεί πρόβλεψη ποσού αξίας 3.057.000,00 ευρώ. Όμως επειδή δεν σχηματίστηκε η πρόβλεψη αυτή, η αξία των απαιτήσεων και τα ίδια κεφάλαια εμφανίζουν αύξηση κατά 3.057.000,00 ευρώ και τα αποτελέσματα των χρήσεων πριν την 31.12.2013 να είναι αυξημένα κατά 3.057.000,00 ευρώ.
6. Για την χρήση 2010 οι φορολογικές υποχρεώσεις της εταιρείας δεν έχουν εξετασθεί από τις φορολογικές αρχές. Συνεπώς, τα φορολογικά αποτελέσματα της χρήσης αυτής δεν έχουν καταστεί οριστικά. Η εταιρεία δεν έχει εκτιμήσει τους πρόσθετους φόρους και τις προσαυξήσεις που πιθανόν να καταλογισθούν σε μελλοντικό φορολογικό έλεγχο και δεν έχει προβλέψει σχετικά για αυτή την ενδεχόμενη υποχρέωση. Από τον έλεγχο δεν προκύπτει εύλογη διασφάλιση σχετικά με την εκτίμηση του ύψους της πρόβλεψης που τυχόν απαιτείται.
7. Κατά παρέκκλιση των λογιστικών αρχών, οι οποίες προβλέπονται από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, δεν έχει σχηματιστεί πρόβλεψη ποσού αξίας 79.489,76 ευρώ για την κάλυψη ζημίας από αγωγές τρίτων κατά της εταιρίας, με αποτέλεσμα τα αποτελέσματα χρήσης και τα ίδια κεφάλαια να εμφανίζουν ισόποση αύξηση.
8. Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 217855/25.2.2004 απόφαση του Υπουργού Γεωργίας η «Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.» είναι ο καθολικός διάδοχος των σχετικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων που αφορούν το διαλυθέντα, βάσει των διατάξεων του άρθρου 20 του Ν.2538/97, «Αυτόνομος Σταφιδικός Οργανισμός» (Α.Σ.Ο.), ο οποίος τελεί υπό Εκκαθάριση. (Παπιάς, 2016).

4.3.4 Γνώμη με Επιφύλαξη

Εκτός από τις επιπτώσεις του θέματος 1 και τις τυχόν επιπτώσεις των θεμάτων 2 και 3 που μνημονεύονται στην παράγραφο «Βάση για Γνώμη με Επιφύλαξη», οι συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα την οικονομική θέση της Εταιρείας Συνεταιριστική Κορινθιακής Σταφίδας Αγροτική Εταιρική Σύμπραξη Ανώνυμη Εταιρεία

«Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.» κατά την 31^η Δεκεμβρίου 2015, τη χρηματοοικονομική της επίδοση για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή, σύμφωνα με τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Παππάς, 2016).

4.3.5 Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Έχει γίνει επαλήθευση της συμφωνίας και της αντιστοίχισης του περιεχομένου της Έκθεσης του Διοικητικού Συμβουλίου με τις συνημμένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, στα πλαίσια των οριζόμενων από τις διατάξεις του κ.ν. 2190/1920 (Παππάς, 2016).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στις 12 Αυγούστου 1925 ιδρύθηκε ο ΑΣΟ με σκοπό «να διαδραματίσει ρόλο αναπτυξιακό και προστατευτικό επί της σταφιδικής οικονομίας κατά βάση και κατ' επέκταση επί της Εθνικής Οικονομίας» όπως προβλέπει η πράξη ίδρυσης του 1925.

Πρόκειται για την τελευταία λέξη της οικονομικής πολιτικής της εποχής εκείνης επί θεμάτων συλλογικής δράσης για την εξυγίανση της οικονομίας ενός κλάδου παραγωγής. Ήταν μια αυτοτελής οικονομική οργάνωση, η οποία δεν είχε ανάγκη εταιρικά κεφάλαια ή κερδοσκοπικές δραστηριότητες.

Οι παλιοί παραγωγοί κάνουν αναφορά στα πλεονεκτήματα του ΑΣΟ, όπως η εξισορρόπηση της προσφοράς προς τη ζήτηση, η διαφήμιση της σταφίδας στο εξωτερικό, η προμήθεια αγροτικών εισροών, τα έργα υποδομής όπως εργοστάσιο επεξεργασίας, αποθήκες, οινοποιητικές μονάδες, τα αντιφυλλοξηρικά προγράμματα. Επίσης αναφέρουν τις προσπάθειες μείωσης του κόστους παραγωγής για τον έλεγχο της διακινούμενης σταφίδας και την προστασία των σημάτων «BOSTIZZA», «CORFU», «AMALIAS», «ZANTE», «CEPHALONIA» καθώς και για το μπλοκάρισμα των μη εμπορευσίμων ποιοτήτων.

Ο ΑΣΟ στην εξελικτική πορεία του δεν εκμεταλλεύτηκε τα πλεονεκτήματα του, αλλά έμεινε αδρανής στις επερχόμενες εξελίξεις χωρίς να εκσυγχρονιστεί. Μάλιστα υιοθέτησε το γραφειοκρατικό μοντέλο του Ελληνικού Δημοσίου και εξελίχθηκε σε έναν φορέα χωρίς ουσιαστικό ρόλο και αρμοδιότητες με συνέπεια να αρχίσει η φθίνουσα πορεία του. Μετά από σχετική οδηγία της Ε.Ε., στις αρχές της δεκαετίας του 1990, επιβλήθηκε η διάλυση των εποπτευόμενων από το Υπουργείο Γεωργίας κλαδικών οργανισμών.

Ως εκ τούτου ήταν αυτονόητο, κατόπιν των επιταγών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τέτοιου είδους οργανισμούς, να επέλθει αρχικά η αυτοκατάργηση και ακολούθως η επίσημη κατάργηση και η διαδοχή από την ΣΚΟΣ ΑΣΕ.

Ωστόσο, ο ΑΣΟ ήταν ένας κερδοφόρος Οργανισμός, ο οποίος πραγματοποίησε επενδύσεις και συσώρευσε μεγάλη κινητή και ακίνητη περιουσία αξίας 20 δισεκατομμυρίων δραχμών περίπου. Τα ακίνητα του σε διάφορες θέσεις των περιοχών και των πόλεων που ανθούσε το εμπόριο της σταφίδας, βρίσκονται σε προνομιούχες θέσεις στα κέντρα των πόλεων κοντά σε λιμένες ή σταθμούς τρένου.

Στις 15/12/98 μετά τη διάλυση του Α.Σ.Ο., αποφασίσθηκε και ιδρύθηκε (ΦΕΚ 09547/98) μια ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «Συνεταιριστική Κορινθιακής Σταφίδας Ανώνυμη Συνεταιριστική Εταιρεία» και το διακριτικό τίτλο «ΣΚΟΣ Α.Σ.Ε.» με έδρα το Δήμο Πατραίων.

Το μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας ανέρχεται σε 20.000.000 δρχ. (1000 μετοχές των 20.000 η κάθε μία) και κατανέμεται μεταξύ των μετόχων της που είναι 9 Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών(ΕΑΣ) ως εξής:

Μέτοχοι	Ποσοστό
ΕΑΣ Αιγιαλείας	23,6 %
ΕΑΣ Μεσσηνίας	22,9 %
ΕΑΣ Ηλείας-Ολυμπίας	14,0 %
ΕΑΣ Νεμέας ¹²	11,0 %
ΕΑΣ Ζακύνθου	10,6 %
ΕΑΣ Ξυλοκάστρου	7,5 %
ΕΑΣ Κιάτου	5,0 %
ΕΑΣ Αμαλιάδας	4,8 %
ΕΑΣ Κεφαλληνίας	0,6 %

Συνολικά, το 80% από την συνολική περιουσία του Α.Σ.Ο. περιήλθε στην Συνεταιριστική Κορινθιακής Σταφίδας Ανώνυμη Συνεταιριστική Εταιρεία(ΣΚΟΣ Α.Σ.Ε.). Το υπόλοιπο διαιρετό 20% επί της συνολικής ακίνητης περιουσίας του Α.Σ.Ο. περιήλθε στο Υπουργείο Γεωργίας, ώστε να διατεθεί ισομερώς με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας για τη δημιουργία πολιτιστικών επιμορφωτικών και εκπαιδευτικών κέντρων του Υπουργείου Γεωργίας, της Νομαρχιακής ή Τοπικής Αυτοδιοίκησης των αντίστοιχων περιοχών. Η ΕΑΣ Πατρών στην κατανομή του 2003 πήρε το μετοχικό της κεφάλαιο και συμμετέχει πλέον στην εταιρεία.

Το υπουργείο Γεωργίας, από το 2000 και μετά, άρχισε να προικοδοτεί ξανά την ΣΚΟΣ (με την υπ' αριθ. 8536/21-12-2000), καθώς τότε μεταβιβάσθηκε μία σειρά περιουσιακών στοιχείων του ΑΣΟ «των οποίων την εκμετάλλευση-αξιοποίηση αναλαμβάνει η Εταιρεία στα πλαίσια του σκοπού της». Τότε οι σταφιδοπαραγωγοί είχαν κινητοποιηθεί, κάνοντας λόγο για «σκάνδαλο», καθώς η τότε πολιτική ηγεσία του υπουργείου Γεωργίας έκανε λόγο για μοίρασμα μέρους της ακίνητης περιουσίας του ΑΣΟ σε δήμους και Νομαρχίες, για «αθλητικούς και πολιτισμικούς σκοπούς».

¹² Ποσοστό 2% αντιστοιχούσε στην ΕΑΣ Πατρών η οποία δεν συμμετείχε στην ΣΚΟΣ. Το ποσοστό αυτό είχε κατανεμηθεί αρχικά εξίσου στις ΕΑΣ Νεμέας και Ξυλοκάστρου.

Η τελική μεταβίβαση του συνόλου του 80% των περιουσιακών στοιχείων του υπό εκκαθάριση ΑΣΟ έγινε με πιο πρόσφατη απόφαση (217855/25-2-2004) και ορίστηκε ως καθολικός διάδοχος του ΑΣΟ η ΣΚΟΣ ΑΣΕ.

Η ΣΚΟΣ τυπικά συνεχίζει το έργο του Α.Σ.Ο. με τους ίδιους ακριβώς σκοπούς, εργασίες και ενέργειες. Η μόνη διαφορά τους είναι ότι πλέον ως ανώνυμη εταιρεία αποκλείει τον κρατικό παρεμβατισμό και ως αυτόνομο πια όργανο «θα προσπαθήσει να αναβαθμίσει και να πραγματοποιήσει τους σκοπούς και τους στόχους που έθεσε πριν από 74 χρόνια ο Α.Σ.Ο. προσαρμόζοντας τους στις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς», αλλά και στη νέα εποχή της ...λιγότερης σταφίδας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Alemanno G.-Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. (2003, 8 18). *περί του καταστατικού της ευρωπαϊκής συνεταιριστικής εταιρείας*. Ανάκτηση από Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32003R1435&from=EN>
- Gary, W., & Carughi, A. (2010, 8 8). Η περιεκτικότητα της σταφίδας σε πολυφαινόλες και τα οφέλη για την υγεία. *Nutrition Research*, 30(8), σσ. 511-519.
- Kim, Y., Hertzler, S., Byrne, H., & Mattern, C. (2008, 5). Οι Σταφίδες έχουν χαμηλό έως μέτριο γλυκαιμικό δείκτη τροφίμων με αντίστοιχα χαμηλό δείκτη ινσουλίνης. *Nutrition Research*, 28(5), σσ. 304-308.
- Nzeim, T. (2016). *Σταφίδες διατροφική αξία, ιδιότητες και θερμίδες*. Ανάκτηση από myDiatrofi: <http://www.mydiatrofi.gr/trofi/trofima/frouta/stafides-diatrofiki-aksia-idiotites-kai-thermides>
- Our strategic objectives-FAO. (2016). *Our strategic objectives*. Ανάκτηση από Food and Agriculture Organization, FAO: <http://www.fao.org/about/en/>
- Ramos, I., Brandão, T., & Silva, C. (2015, 11). Προσομοίωση της ηλιακής ξήρανσης των σταφυλιών με τη χρήση ενός ολοκληρωμένου μοντέλο μεταφοράς θερμότητας και μάζας. *Renewable Energy*, 81, σσ. 896 - 902.
- Wikipedia-Σταφίδα. (2016). *Σταφίδα*. Ανάκτηση από Wikipedia: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%84%CE%B1%CF%86%CE%AF%CE%B4%CE%B1>
- Αγροτική οικονομία-Wikipedia. (2016). *Αγροτική οικονομία*. Ανάκτηση από Wikipedia: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1
- Αγροτική πολιτική-Wikipedia. (2016). *Αγροτική πολιτική*. Ανάκτηση από Wikipedia: https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%91%CE%B3%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE_%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE

- Αρώνη-Τσίχλη, Κ. (2016). *Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ*. Ανάκτηση από eJournals:
<http://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/mnimon/article/viewFile/8287/8386.pdf>
- Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία. (2013, 6 10). *Η κοινωνική οικονομία στην Ελλάδα*. Ανάκτηση από Ειδική Υπηρεσία για την Κοινωνική Ένταξη και την Κοινωνική Οικονομία:
<http://www.keko.gr/el/Pages/page2.aspx>
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) Ζακύνθου-Σταφίδα. (2016). *Σταφίδα*. Ανάκτηση από Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών (Ε.Α.Σ.) Ζακύνθου:
<http://www.zantecooperation.com/stafida.html>
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας -Ιστορική Αναδρομή. (2016). *Ιστορική Αναδρομή*. Ανάκτηση από Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Ηλείας-Ολυμπίας :
<http://www.easho.gr/index.php/el/henwsh/profil/istorikhanadromh>
- Ένωση Αγροτικών συνεταιρισμών Μεσσηνίας-Η Ένωση. (2016). *Η Ένωση*. Ανάκτηση από Ένωση Αγροτικών συνεταιρισμών Μεσσηνίας:
<http://www.messiniaunion.gr/el/theunion/>
- Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Νεμέας. (2016). *Στοιχεία*. Ανάκτηση από Ένωση Αγροτικών Συνεταιρισμών Νεμέας: <http://www.egsn.gr/>
- Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας-Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις. (2016, 4 26). *Αγροτικοί Συνεταιρισμοί, μορφές συλλογικής οργάνωσης του αγροτικού χώρου και άλλες διατάξεις*. Ανάκτηση από Εφημερίδα της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας:
http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/synergatismos/nomos4384_2016_fek78.pdf
- ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ-Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε. (2016). *ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ*. Ανάκτηση από Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.: http://www.skos.gr/#!/page_company_history
- Κανέλλος, Π., Τεντολούρης, Ν., Καλογερόπουλος, Ν., Α., Κ., & Καραθάνος, Β. (2014, 3). Πιλοτική, τυχαιοποιημένη ελεγχόμενη μελέτη για την εξέταση αποτελεσμάτων από την κατανάλωση σταφίδας σε ασθενείς με διαβήτη. *Nutrition*, 30(3), σσ. 358-364.

- Κουρματζής, Α. (2010, 4 12). *Η πτώχευση του 1893 και η κρίση χρέους του 2010*. Ανάκτηση από capital: <http://www.capital.gr/story/942618>
- ΜΕΤΟΧΟΙ- Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε. (2016). *ΜΕΤΟΧΟΙ*. Ανάκτηση από Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.: http://www.skos.gr/#!/page_shareholders
- Μούλιας, Χ. (2006). *Η ιστορία της σταφίδας (Μια περιγίπισσα στο διάβα των αιώνων)*. (Τ. Κάντζιου, Επιμ.) Αθήνα: Έφεσος.
- Παναγιώλειο Ένωση Συνεταιρισμών-Αγροτική συνεταιριστική ιδέα. (2016). *Αγροτική συνεταιριστική ιδέα*. Ανάκτηση από Παναγιώλειο Ένωση Συνεταιρισμών: <http://www.pesunion.gr/profile.html#history>
- Παπάς, Β. (2016, 6 1). *Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή Λογιστή της Ανώνυμης Εταιρείας «Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.»*. Ανάκτηση από Ανώνυμη Εταιρεία «Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.»: http://www.skos.gr/Content/files/%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7_%CE%9F%CF%81%CE%BA%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%8D.pdf
- Πιζάνιας, Π. (1988). *ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΤΑΦΙΔΑΣ 1851-1912 (ΠΑΡΑΓΩΓΗ, ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΓΟΡΑ, ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΙΜΩΝ, ΚΡΙΣΗ)*. Αθήνα: ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ.
- ΣΤΟΧΟΙ ΕΤΑΙΡΙΑΣ-Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε. (2016). *ΣΤΟΧΟΙ ΕΤΑΙΡΙΑΣ*. Ανάκτηση από Σ.ΚΟ.Σ. Α.Ε.Σ. Α.Ε.: http://www.skos.gr/#!/page_objectives
- Συνεταιρισμός-Wikipedia. (2016). *Συνεταιρισμός*. Ανάκτηση από Wikipedia: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A3%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82>
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. (2016). *ΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΟΣ ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1627/1939*. Ανάκτηση από Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: <http://www.minagric.gr/images/stories/docs/agrotis/synergatismos/AN1627-1939.pdf>
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις. (2016). *Αγροτικές Συνδικαλιστικές Οργανώσεις*. Ανάκτηση από Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/sillogikes-agrotikes-organoseis/205-agrotikessindikalistikesorganoseis>

- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί. (2016). *Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί*. Ανάκτηση από Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/sillogikes-agrotikes-organoseis/201-2011-06-07-09-27-04>
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (Δ.Ο.). (2016). *Διεπαγγελματικές Οργανώσεις (Δ.Ο.)*. Ανάκτηση από Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/sillogikes-agrotikes-organoseis/204-diepagelmatikesorganoseis>
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων. (2016). *Εθνικό Μητρώο Αγροτικών Συνεταιρισμών και άλλων συλλογικών φορέων*. Ανάκτηση από Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων: <http://www.minagric.gr/index.php/el/eservisesmenu-2/mhtroosaomenu>
- Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων-Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. (2016). *Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων*. Ανάκτηση από Ομάδες Παραγωγών (Ο.Π.): <http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/sillogikes-agrotikes-organoseis/203-omadeparagoga>
- Χίου, Α., Παναγοπούλου, Ε., & Γάντζαλη, Φ. (2014, 3 1). Αντιοξειδωτική ικανότητα της Κορινθιακής σταφίδας. Περιεκτικότητα σε ανθοκυανίνες. *Food Chemistry*, 146.

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Νικολοπούλου Παναγιώτα, 2017